

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

Główna Kwatera Harcerzy

Regulamin Gwiazdek Zuchowych i Stopni Harcerskich

zatwierdzony przez Naczelnictwo ZHR 23 lutego 2013

Regulamin Gwiazdek Zuchowych i Stopni Harcerskich

I. Przepisy wstępne

§ 1

1. Regulamin określa tryb zdobywania:
 - a) gwiazdek zuchowych,
 - b) stopni harcerskich.
2. Załącznikami do Regulaminu są:
 - a) idea i sylwetki poszczególnych stopni harcerzy,
 - b) wymagania na gwiazdki zuchowe, stopnie harcerzy.
3. Główna Kwatera Harcerzy opracowuje w formie elektronicznej oraz drukowanej:
 - a) książeczkę stopni harcerzy, obejmującą ideę oraz wymogi na poszczególne stopnie,
 - b) książeczkę dla drużynowego obejmującą Regulamin Stopni Harcerskich, ideę i sylwetkę każdego stopnia, wymogi na poszczególne stopnie.
4. Aktualny Regulamin, załączniki, książeczka stopni dla drużynowego, harcerza oraz materiały metodyczne dostępne są na portalu internetowym www.harcerze.zhr.pl/stopnie.

§ 2

1. Drużynowy jest odpowiedzialny za prowadzenie prób zdobywanych gwiazdek i stopni harcerzy oraz przyznawanie ich. Dokumentacja prób znajduje się odpowiednio w archiwum gromady zuchów, drużyny harcerzy, drużyny wędrowników i kręgu harcerzy starszych.
2. Zadaniem hufcowego jest czuwanie nad poziomem zdobywanych gwiazdek zuchowych oraz stopni harcerzy a także przestrzeganiem postanowień niniejszego regulaminu w drużynach wchodzących w skład hufca.
3. Stopnie Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej zdobywane są w Kapitułach Stopni Harcerza Orlego i/lub Kapitułach Stopnia Harcerza Rzeczypospolitej. Dokumentacja prób znajduje się w archiwum właściwej Kapituły.
4. Zadaniem hufcowego i Komendanta Chorągwi jest sprawowanie nadzoru organizacyjnego odpowiednio nad Kapitułami Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej i czuwanie nad przestrzeganiem przez nie postanowień niniejszego regulaminu.

II. Nazwy gwiazdek i stopni, oznaczenie i przedziały wiekowe

§ 3

W Organizacji Harcerzy ZHR można zdobyć następujące gwiazdki i stopnie harcerskie:

Nazwa gwiazdki	Oznaczenie	Wiek
Pierwsza gwiazdka	Jedna Gwiazdka pod Znaczką Zucha	7-8 lat
Druga gwiazdka	Dwie Gwiazdki pod Znaczką Zucha	8-9 lat
Trzecia gwiazdka	Trzy Gwiazdki pod Znaczką Zucha	10-11 lat

Nazwa stopnia	Oznaczenie	Wiek
Młodzik	Krzyż harcerski	11 – 13 lat
Wywiadowca	Srebrna lilijka nabita na krzyżu harcerskim	12 – 14 lat
Ćwik	Złota lilijka nabita na krzyżu harcerskim	13 – 16 lat
Harcerz Orli	Złota lilijka i złoty krąg nabite na krzyżu harcerskim	15 – 18 lat
Harcerz Rzeczypospolitej	Złota lilijka, złoty krąg i złoty wieniec nabite na krzyżu harcerskim	Otwarcie od 17 roku życia, przyznanie od 18 roku życia

III. Obietnica Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie

§ 4

1. Zuch składa Obietnicę Zucha i otrzymuje Znaczek Zucha na podstawie decyzji drużynowego po minimum trzymiesięcznym pobycie w gromadzie.
2. Obietnicę Zucha można złożyć tylko na ręce instruktora ZHR.
3. Harcerz składa Przyrzeczenie Harcerskie i otrzymuje Krzyż Harcerski niezwłocznie po zdobyciu pierwszego stopnia.
4. Osoba dorosła jest dopuszczona do złożenia Przyrzeczenia Harcerskiego i otrzymuje Krzyż Harcerski odpowiednio decyzją drużynowego, przewodniczącego kręgu harcerzy starszych lub hufcowego, po odbyciu próby harcerza dorosłego.
5. Przyrzeczenie Harcerskie można złożyć tylko na ręce instruktora ZHR.

IV. Prowadzenie prób i zdobywanie gwiazdek zachowych

§ 5

1. Za opracowanie prób i realizację wymogów na gwiazdki zachowe odpowiedzialny jest drużynowy (wódz) gromady zuchów.
2. Gdy gromadę prowadzi pełniący obowiązki drużynowego (wodza) gromady zuchów, opracowuje on próby i realizuje wymagania na gwiazdki zachowe we współpracy z opiekunem gromady.
3. Warunkiem rozpoczęcia zdobywania gwiazdki jest osiągnięcie przez zucha odpowiedniego wieku, który określa §3.
4. Rozpoczęcie zdobywania, realizacja wymogów, przyznanie gwiazdki jest aktem obrzędowym i odbywa się według obrzędowości gromady.
5. Przyznanie gwiazdki następuje po zrealizowaniu wymagań.
6. Gwiazdki zachowe przyznaje drużynowy (wódz) gromady zuchów lub pełniący obowiązki drużynowego (wodza) gromady zuchów przy udziale opiekuna gromady.

V. Prowadzenie prób i zdobywanie stopni młodzika, wywiadowcy i ćwika

§ 6

1. Próby na stopień młodzika, wywiadowcy i ćwika otwiera, prowadzi oraz zamyka rozkazem drużynowy.
2. Gdy drużynę prowadzi pełniący obowiązki drużynowego, opracowuje on próby i realizuje wymagania na stopnie we współpracy z opiekunem drużyny. Stopnie przyznaje hufcowy na wniosek pełniącego obowiązki drużynowego.
3. Każdy stopień harcerski obejmuje trzy płaszczyzny:
 - a) Idea stopnia - określa ogólny poziom umiejętności, obycia, wiedzy i wtajemniczenia harcerskiego odpowiadającego konkretnemu stopniowi. Wszystkie idee stopni pozwalają zorientować się w jaki sposób rozłożone zostały poziomy trudności na kolejnych etapach rozwoju harcerskiego.
 - b) Sylwetka stopnia - szczegółowy opis sylwetki harcerza odpowiadającej idei stopnia w następujących dziedzinach: dojrzałość psychofizyczna, postawa harcerska, rozwój duchowy i doświadczenie harcerskie.
 - c) Wymagania na stopień - szczegółowy zakres wiedzy i umiejętności jakimi powinien wykazać się harcerz zdobywający stopień. Określone są w załączniku do niniejszego Regulaminu przez Naczelnika Harcerzy i stanowią wspólne minimum obowiązujące wszystkich harcerzy ZHR posiadających dany stopień. Drużynowy może uzupełnić ogólnie obowiązujący zestaw wymagań o wymagania dotyczące drużyny, które wynikają z jej zwyczajów i wprowadza je rozkazem drużyny.
4. W próbach na stopnie młodzika, wywiadowcy i ćwika w przypadku wymagań z zakresu wtajemniczenia chrześcijańskiego (religijnego) drużynowy powinien poświęcić więcej uwagi osobom mającym trudności w wierze lub szczerze poszukującym poprzez osobistą

indywidualną pracę z kandydatem na stopień lub/i upoważnienie do tego innych zaufanych osób kompetentnych (np. inni instruktorzy, specjaliści, rodzice, duszpasterz, itd.).

5. Dopuszczenie do zdobywania stopnia następuje poprzez:
 - a) osiągnięcie wymaganego wieku,
 - b) wydanie książeczki lub karty zdobywania stopnia, które zawierają wymagania regulaminowe z zakresu wiedzy i umiejętności oraz mogą być uzupełnione o wymagania dodatkowe obowiązujące w drużynie,
 - c) otwarcie próby na stopień powinno być ogłoszone rozkazem drużynowego lub w innej formie według tradycji drużyny.
6. Stopnie zdobywa się poprzez:
 - a) wykazanie się wiedzą i umiejętnościami określonymi w wymaganiach na stopień,
 - b) wykazanie się dojrzałością, postawą i doświadczeniem harcerskim określonymi w idei i sylwetce stopnia,
 - c) zadaniem drużynowego jest tak prowadzić pracę z drużyną, żeby poprzez nabywanie wiedzy i umiejętności chłopiec osiągał postawę określoną w sylwetce stopnia.
7. Stopnie zdobywa się kolejno zgodnie z przedziałami wiekowymi zapisanymi w § 3 regulaminu z zastrzeżeniem uzasadnionych sytuacji opisanych w § 6 pkt 8 niniejszego regulaminu, przy czym:
 - a) zuch trzeciej gwiazdki, po przejściu do drużyny harcerzy rozpoczyna zdobywanie stopnia młodzika bez realizacji próby harcerza,
 - b) w przypadku gdy do drużyny zgłasza się chłopiec w wieku powyżej 13 lat, rozpoczyna zdobywanie stopni od niższego stopnia przewidzianego dla swojego wieku,
 - c) w przypadku, gdy do drużyny zgłasza się osoba w wieku powyżej 16 lat, rozpoczyna zdobywanie stopni od stopnia ćwika lub w przypadku opisanym w § 4 ust. 4 realizuje próbę dorosłego harcerza. Ostateczną decyzję co do trybu zdobywania stopni w przypadku osób wstępujących do harcerstwa w późniejszym wieku podejmuje drużynowy.
8. W przypadku zdobywania stopnia z pominięciem jednego lub kilku, jego zdobywanie odbywa się poprzez:
 - a) wykazanie się wiedzą i umiejętnościami z zakresu wymagań na zdobywany stopień poszerzoną o zakres wymagany na niższe, pominięte stopnie,
 - b) wykazanie się dojrzałością, postawą i doświadczeniem harcerskim określonym w sylwetce zdobywanego stopnia,
9. Prawidłowy tryb zdobywania stopni musi spełniać następujące warunki:
 - a) Każdy harcerz zdobywający stopień powinien mieć zapewnioną możliwość odbycia odpowiedniego okresu przygotowawczego, w trakcie którego będzie mógł osiągnąć wymaganą wiedzę i umiejętności, zdobyć wymagane doświadczenie harcerskie oraz wykształcić w sobie cechy dojrzałości i postawy opisane w idei i sylwetce stopnia. Przy czym obowiązek prawidłowego przygotowania kandydatów do zdobycia stopnia spoczywa na drużynowym i zastępowych, którzy powinni tak układać programy zbiórek, wycieczek, biwaków i obozów aby kandydaci uczestnicząc w organizowanych zajęciach i wykonując polecane im zadania kształtowali w sobie pożądane cechy charakteru i postawy, a także zdobywali potrzebną wiedzę i umiejętności.
 - b) Dojrzałość i postawa kandydata powinny zostać skonfrontowane z sylwetką i ideą stopnia w formie indywidualnej, ułożonej przez drużynowego próby złożonej z zadań, wymagających od kandydata wykształcenia w sobie i wykazania się pożądanymi

cechami. Program próby zatwierdza drużynowy konsultując go z kandydatem w takim zakresie jaki uzna za stosowny.

- c) Wszyscy harcerze w drużynie powinni znać obowiązujący tryb zdobywania stopni w drużynie oraz obowiązujące idee i wymagania stopni.
 - d) Wiedza i umiejętności kandydata powinny zostać wyrywkowo sprawdzone w formie biegu harcerskiego. Bieg harcerski jest grą terenową – ciągiem zadań do wykonania indywidualnie lub zespołowo bądź specjalnie zaaranżowanych sytuacji, w których kandydat wykaże się w praktyce posiadaną wiedzą i umiejętnościami.
 - e) Dokumentacja zdobywanych stopni zawiera programy prób indywidualnych poszczególnych harcerzy wraz z odpowiednimi adnotacjami na temat ich przebiegu i wykonania zadań, a także indywidualne wyniki organizowanych biegów harcerskich.
10. Okres odpowiedniego przygotowania do rozpoczęcia próby opisany w § 6 pkt. 8 a) powinien trwać od 6 do 18 miesięcy, przy czym zależy to od decyzji drużynowego.
11. Próba na stopnie powinna trwać odpowiednio:

Nazwa stopnia	Czas trwania próby
Młodzik	3 – 4 miesięcy
Wywiadowca	3 – 6 miesięcy
Ćwik	6 – 10 miesięcy

12. W próbach na stopnie zaliczenia realizacji zadań dokonuje drużynowy lub osoby przez niego upoważnione: instruktorzy, specjaliści, rodzice, duszpasterz, przyboczny, zastępowy, itp. Zaliczenia realizacji zadań indywidualnych dokonuje wyłącznie drużynowy.

VI. Prowadzenie prób i zdobywanie stopni Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej

§ 7

1. Stopnie Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej zdobywa się w Kapitułach Stopnia Harcerza Orlego i/lub Kapitułach Stopnia Harcerza Rzeczypospolitej.
2. Wymaganiem dla kandydatów zdobywających stopnie Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej jest wybranie odpowiedniego opiekuna próby.
3. Dla zdobywania stopni Harcerza Orlego opiekunem próby jest harcerz w stopniu co najmniej Harcerza Orlego, dla osoby zdobywającej stopień Harcerza Rzeczypospolitej opiekunem próby jest harcerz w stopniu Harcerza Rzeczypospolitej.
4. Przy otwieraniu próby w innej jednostce niż macierzysta wymagana jest zgoda bezpośredniego przełożonego.
5. Tryb zdobywania stopni musi spełniać następujące warunki:
 - a) Kandydat zgłaszający się do kapituły spełnia warunki dopuszczające go do zdobywania danego stopnia. Zapoznał się z obowiązującym trybem zdobywania stopnia oraz ideą i sylwetką stopnia.
 - b) Kandydat wybiera opiekuna próby. Zadaniem opiekuna próby, jest pomoc kandydatowi w ułożeniu programu próby, a następnie wspieranie go w trakcie jej realizacji.
 - c) Dojrzałość i postawa kandydata powinny zostać skonfrontowane z sylwetką i ideą stopnia w formie indywidualnej próby złożonej z 6 – 10 zadań, wymagających od kandydata wykształcenia w sobie i wykazania się pożądanymi cechami.

- d) Kandydat wraz z opiekunem zgłaszają się na spotkanie Kapituły przy otwarciu i zamknięciu próby.
- e) Program próby zatwierdza kapituła biorąc za podstawę zbiór zadań zaproponowanych przez kandydata. Po zapoznaniu się z uzasadnieniem zgłoszonych przez kandydata propozycji, kapituła może dokonać korekt w proponowanym programie próby.
- f) Program próby zawiera czas jej trwania.
- g) Próba na wniosek kapituły jest otwierana rozkazem jednostki, przy której działa kapituła.
- h) Przy zamknięciu próby kandydat przedstawia pisemne sprawozdanie z jej przebiegu wraz z dokumentacją przeprowadzonych zadań. Oceny realizacji próby dokonuje kapituła.
- i) Zamykając próbę kapituła kieruje do przełożonego jednostki, przy której działa wniosek o przyznanie stopnia lub umorzenie / zamknięcie próby z wynikiem negatywnym. Gdy przełożony jednostki nie ma uprawnień do przyznania stopnia wniosek kierowany jest do właściwego komendanta chorągwi.

VII. Kapituła Stopnia Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej

§ 8

1. Komendant Chorągwi powołuje rozkazem Kapitułę Harcerza Rzeczypospolitej działającą przy chorągwi.
2. Na prośbę hufcowego lub hufcowych, drużynowego bądź drużynowych Kapitułę Harcerza Rzeczypospolitej dla tych środowisk może powołać rozkazem Komendant Chorągwi. Przewodniczący kapituły jest członkiem kapituły działającej przy chorągwi i raz w roku składa sprawozdanie z prac kapituły przewodniczącemu kapituły działającej przy chorągwi.
3. Nie przestrzeganie postanowień niniejszego regulaminu, brak sprawozdania, otwartych czy zamkniętych prób w danym roku jest podstawą do rozwiązania kapituły przez komendanta chorągwi na wniosek przewodniczącego kapituły działającej przy chorągwi.
4. Skład kapituły Harcerza Rzeczypospolitej to przewodniczący kapituły - instruktor w stopniu minimum podharcymistrza i Harcerza Rzeczypospolitej oraz minimum dwóch harcerzy w stopniu Harcerza Rzeczypospolitej.

§ 9

1. Hufcowy powołuje rozkazem Kapitułę Harcerza Orlego działającą przy hufcu.
2. Na prośbę drużynowego lub drużynowych, Kapitułę Harcerza Orlego dla tych środowisk może powołać rozkazem Hufcowy. Przewodniczący kapituły jest członkiem kapituły działającej przy hufcu i raz w roku składa sprawozdanie z prac kapituły przewodniczącemu kapituły działającej przy hufcu.
3. Nie przestrzeganie postanowień niniejszego regulaminu, brak sprawozdania, otwartych czy zamkniętych prób w danym roku jest podstawą do rozwiązania kapituły przez hufcowego na wniosek przewodniczącego kapituły działającej przy hufcu.
4. Skład kapituły Harcerza Orlego to przewodniczący kapituły - instruktor w stopniu minimum przewodnika i Harcerza Rzeczypospolitej oraz minimum dwóch harcerzy w stopniu Harcerza Orlego.

§ 10

1. Posiedzenie kapituł Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej jest ważne przy udziale minimum trzech członków kapituły. Podczas każdego spotkania jest sporządzany protokół z przebiegu spotkania i podpisany przez uczestniczących członków kapituły.
2. Kapituły Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej opracowują jednolity sposób nadawania stopnia stanowiący tradycję kapituły.
3. Archiwum prób kapituł Harcerza Orlego i Harcerza Rzeczypospolitej obejmuje: ewidencję prowadzonych prób z zaznaczeniem dat otwarcia, zamknięcia i przyznania stopnia, protokoły ze spotkań kapituły, karty prób na stopnie, sprawozdania (raporty) z realizacji próby na stopie.

Wymagania na Gwiazdki Zuchowe

(zatwierdzone po raz pierwszy rozkazem Naczelnika L13/93)

1. Zuch pierwszej gwiazdki

Kolor czerwony:

- zna Prawo Zucha i zgodnie z nim postępuje,
- jest koleżeński i pogodny, nie gniewa się i unika zaczepki,
- umie zachować się w świątyni, szkole, na ulicy,
- śpiewa pieśni religijne (np. kolędy), patriotyczne, turystyczne.

Kolor żółty:

- zna symbole narodowe i umie się wobec nich zachować,
- zna najbliższą okolicę i umie wskazać drogę do najważniejszych punktów,
- ładnie mówi po polsku, nie kaleczy języka brzydkimi wyrazami.

Kolor zielony:

- stara się poznać przyrodę i być jej przyjacielem,
- był z gromadą w lesie na zielonej wycieczce,

Kolor niebieski:

- jest dla wszystkich grzeczny i uczynny,
- we wszystkim słucha rodziców,
- jest czysty i zachowuje czystość wokół siebie,
- umie posługiwać się igłą, młotkiem...
- lubi się gimnastykować, pląsać, śpiewać.

Kolor fioletowy:

- zna symbole i zwyczaje gromady,
- umie oddać pokłon zuchowy,
- chętnie uczestniczy w zajęciach na zbiórce, przestrzega prawideł gry i bez ociągania wykonuje polecenia drużynowego.

2. Zuch drugiej gwiazdki

Kolor czerwony:

- jest słowny, odważny, można na nim polegać,
- codziennie stara się czynić coś dobrego,
- wraz z gromadą uczestniczy w obrzędach religijnych,
- pomaga w przygotowaniach świątecznych.

Kolor żółty:

- umie zachować się przy oddaniu czci sztandarowi,
- zna zabytki, fakty historyczne dotyczące miejscowości (okolicy),
- nie zaniedbuje się w nauce.

Kolor zielony:

- stara się tropić życie przyrody, umie wykorzystać jej dary majsterkując,
- systematycznie opiekuje się zwierzęciem lub rośliną, umie o niej opowiedzieć,
- umie przygotować się do wyprawy i chętnie w niej uczestniczy.

Kolor niebieski:

- pomoże mniej zaradnym, stanie w obronie słabszego,
- umie zachować się wobec dorosłych,
- jest pożyteczny, wyręcza rodziców w drobnych pracach domowych, pomaga rodzeństwu,
- sam dba o swoje rzeczy,
- potrafi unikać przeziębienia,
- jeździ na rowerze, wrotkach lub łyżwach etc.

Kolor fioletowy:

- szybko i sprawnie wykonuje polecenia drużynowego i przybocznego,
- przeprowadzi grę, ćwiczenie, płąs w gromadzie,
- wykona element stroju lub dekoracji potrzebny w zabawie,
- narysował lub opisał w księdze lub w piśmie gromady ciekawe zdarzenie.

3. Zuch trzeciej gwiazdki

Kolor czerwony:

- jest niezawodny, można być pewnym, że powierzone zadanie wykona,
- jest przykładem dla młodszych,
- brał udział w przedstawieniu np. w jasełkach,
- wraz z szóstką zaopiekował się miejscem kultu, np. kapliczką przydrożną, lub miejscem ważnym historycznie np. kurhanem, pomnikiem, grobem powstańczym,
- odda hołd zmarłym,
- świętował rocznice narodowe, np. 3 V, 15 VIII, 11 XI.

Kolor żółty:

- wskaże Polskę na mapie świata,
- zna co najmniej kilka słów w innym języku,
- zna kilka legend i opowieści z dziejów Polski.

Kolor zielony:

- umie zachować się w lesie, spędził z gromadą kilka godzin obserwując jego życie,
- potrafi wykorzystać dary lasu nie niszcząc środowiska.

Kolor niebieski:

- zorganizował grę, zawody, teatr dla dzieci młodszych,
- pomógł osobie starszej, chorej lub niepełnosprawnej,
- potrafi naprawić proste uszkodzenie przedmiotu,
- ma stały przydział obowiązków domowych i sumiennie się z nich wywiązuje,
- szanuje rzeczy cudze i swoje, umie zabezpieczyć je przed zniszczeniem,
- umie pływać lub wykazał się umiejętnościami w innej dyscyplinie sportu.

Kolor fioletowy:

- wywiązuje się ze swojej funkcji w gromadzie (np. szóstkowy, kronikarz, gospodarz skarbcza, etc),
- podpatrzy zwyczaje harcerskie,
- zaprzyjaźni się z harcerzem z bratniej drużyny.

Załącznik do regulaminu

Zatwierdzony przez Naczelnictwo ZHR 23 lutego 2013

Wymagania na Stopnie Harcerzy

Próba harcerza

Komentarz dla harcerza: *Przyszedłem na pierwszą zbiórkę i poznaję czym jest harcerstwo. Chcę zostać harcerzem i rozumiem z czym się to wiąże. Poznaję moją drużynę i zastęp, kompletuję mundur i chcę szybko rozpocząć zdobywanie pierwszego stopnia harcerskiego.*

Komentarz dla drużynowego: *Próba harcerza nie jest stopniem. Rozpoczyna się w momencie przyścia chłopca na pierwszą zbiórkę. Jej czas nie może przekraczać 3 miesięcy. Zakończenie próby harcerza jest równoznaczne z przyjęciem druha do drużyny i otwarciem stopnia młodzika bądź innego – adekwatnego do wieku. Celem próby jest wdrożenie chłopca w życie harcerskie, umożliwienie mu poznania drużyny – dlatego przeprowadza się ją w oparciu o jej tradycję.*

Przykładowe wymagania:

Ważne!

Poniższe wymagania stanowią jedynie przykładowe zadania, spośród których drużynowy układa indywidualną, dopasowaną do chłopca próbę uzupełnioną o tradycje drużyny. Ważnym jest, aby składała się ona z zadań, które pozwolą na zakończenie jej po trzech miesiącach i rozpoczęcie zdobywania stopnia młodzika.

- 1. Uzyskał pisemną zgodę rodziców na wstąpienie do ZHR i przekazał ją drużynowemu.*
- 2. Wie, dlaczego chce być harcerzem. Wie, czego od harcerza wymaga Prawo Harcerskie, wie, że jako harcerz ma służyć Bogu Ojczyźnie i bliźniemu – poda kilka przykładów takiej służby.*
- 3. Odbył próbę dzielności (harc) ustaloną przez drużynowego.*
- 4. Zna numer, kolor chusty, symbole, nazwę i patrona drużyny.*
- 5. Zna imię i nazwisko drużynowego i zastępowego i potrafi się z nimi skontaktować (wie gdzie mieszkają, zna ich numery telefonów i adresy e-mail), zna sieć alarmową zastępu.*
- 6. Umie przywitać się i zameldować po harcersku.*
- 7. Zna symbolikę lilijki harcerskiej. Wie, co oznacza pozdrowienie „Czuwaj”, rozszyfruje skrót ZHR i wie, po czym poznać przynależność do tej Organizacji.*
- 8. Systematycznie i punktualnie uczestniczy w zbiórkach zastępu i drużyny.*
- 9. Skompletował i szanuje mundur (bluza, spodenki, pas, getry, nakrycie głowy).*
- 10. Zna trzy pieśni harcerskie – np. Hymn, Modlitwę i Bratnie Słowo.*

Próba dorosłego harcerza

(powyżej 18 roku życia)

Komentarz:

Próba nie jest stopniem, tylko - podobnie jak w przypadku chłopca przychodzącego do drużyny w wieku szkolnym - sposobem na świadomy akces do ruchu harcerskiego. Celem próby jest zdobycie podstawowego wyrobienia harcerskiego umożliwiającego dalszy rozwój.

Idea próby dorosłego harcerza:

Rozumiem, czym jest harcerstwo, poznaję harcerskie ideały, założenia organizacyjne oraz program organizacji. Przyjmuję za swój system wartości oparty na służbie Bogu, Polsce i bliźnim. Zdobyłem podstawową wiedzę i umiejętności harcerskie, doskonalam je i poszerzam.

Potrafię budować braterskie więzi z innymi harcerzami. Jestem / staję się abstynentem, w swoim środowisku świadczę o swoim harcerstwie. Przynależę do określonego środowiska harcerskiego i rozumiem jego tradycje i zwyczaje. Dbam o swoje zdrowie i pracuję nad sprawnością fizyczną. Mam swój mundur i pełne wyposażenie harcerskie.

Wymagania:

Forma i zawartość próby zależna jest od wieku i doświadczeń dorosłego mężczyzny chcącego zostać harcerzem. Ostateczny kształt próby ustalany jest wspólnie z drużynowym lub prowadzącym krąg i przez niego nadzorowany.

Czas trwania próby:

Próba trwa od 3 do 6 miesięcy.

Przykładowe zadania:

- 1. Swym życiem świadczy o swojej wierze, podejmuje działania pomagające we wzroście duchowym, a nawet o charakterze apostołskim.*
- 2. Zna historię Polski, potrafi wymienić najważniejsze wydarzenie i ludzi, którzy szczególnie zasłużyli się dla Ojczyzny.*
- 3. Orientuje się w sytuacji społeczno-politycznej Polski, potrafi uzasadnić swoje wybory polityczne,*
- 4. Podjął się stałego pola służby.*
- 5. Podjął zadanie samodoskonalenia.*
- 6. Jest przyjazny i opiekuńczy wobec kobiet i dziewcząt, przygotował obiad, na który zaprosił zaprzyjaźnione harcerki.*
- 7. Stosuje musztrę: osobistą i drużyny, zna zasady musztry ze sztandarem.*
- 8. Poznał techniki harcerskie. Samarytanka, terenoznawstwo i sygnalizacja nie mają dla niego tajemnic.*
- 9. Poradzi sobie w lesie w każdej sytuacji, potrafi przygotować odpowiednie schronienie dla siebie i kilku osób, ugotować posiłek w warunkach polowych, rozpozna rośliny i zwierzęta.*
- 10. Potrafi rozstawić namiot, zaplanować i zbudować elementy pionierki namiotowej i obozowej, wykonał elementy zdobnictwa.*
- 11. Wiąże różne węzły, strzela z wiatrówki, łuku, pistoletów sportowych.*
- 12. Zna się na podchodzeniu, umie kamuflować się w każdych warunkach, czołgać i kryć.*
- 13. Zna historię harcerstwa od momentu powstania do dnia dzisiejszego, potrafi opisać genezę jego powstania, o wybranym okresie z historii potrafi opowiadać ze szczegółami.*
- 14. Uzasadnił wychowawczo i historycznie przyczyny powstania ZHR, zna dzieje Związku.*
- 15. Zna i rozumie strukturę organizacyjną ZHR, wie kto stoi na czele Związku i Organizacji.*
- 16. Pracuje nad swoją sprawnością fizyczną, poprawił wyniki w wybranych dyscyplinach (np. bieganie, pływanie, skoki w dal, wżwyż, itp.).*

Młodzik

- zdobywany w wieku 11-13 lat,
- otwierany niezwłocznie po zakończeniu próby na harcerza (nie trwającej dłużej niż 3 miesiące od przyjęcia harcerza na pierwszą zbiórkę),
- czas trwania próby: 3 – 4 miesiące.

Idea stopnia

Wiem, co to znaczy być harcerzem. Znam Prawo Harcerskie. Jestem gotowy złożyć Przyrzeczenie Harcerskie. Jestem samodzielny i gotowy do służby. Pomagam innym. Odróżniam dobro i zło. Postępuję zgodnie z wskazaniem wiary chrześcijańskiej. Poprzez dobre uczynki staję się coraz lepszy. Jestem dobrym synem, kolegą i uczniem.

Wymagania na stopień

Praca nad charakterem

Kształtowanie charakteru:

- Zna Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie.
- Pracuje nad własnym charakterem – zna swoje wady i walczy z nimi, jest punktualny i obowiązkowy.
- Regularnie spełnia dobre uczynki.

Rozwój religijny:

- Praktykuje swoją wiarę (pamięta o codziennej modlitwie, w niedziele i święta uczestniczy we Mszy Świętej).
- Zna podstawowe fakty z życia Jezusa Chrystusa.

Rozwój intelektualny:

- Jest dobrym uczniem, poprawił wyniki w nauce.
- Przedstawił się i opowiedział o sobie w dowolnym języku obcym.

Rozwój fizyczny:

- Poprawił swoją sprawność fizyczną w wybranym zakresie – np. nauczył się wspinać / jeździć na rowerze (zdobył kartę rowerową) / szybciej biega / nauczył się pływać (zdobył kartę pływacką) itp.

Harcerskie wtajemniczenie

Doświadczenie harcerskie

- Przez co najmniej 5 miesięcy systematycznie uczestniczył w życiu zastępu i drużyny.
- Był na obozie lub uczestniczył w innej formie wyjazdu harcerskiego (zimowisko, biwak).
- Zdobył przynajmniej 5 sprawności *.
- Regularnie płaci składki harcerskie.

Wiedza harcerska

- Zna symbolikę lilijki, Krzyża Harcerskiego i znaczenie zawołania Czuwaj!.
- Zna oznakowanie stopni harcerskich i instruktorskich.
- Zna oznakowanie funkcji w drużynie, w szczepie i hufcu
- Zna zwyczaje zastępu i tradycje drużyny.
- Wie kim był Baden-Powell i Andrzej Małkowski.

Styl harcerski

- Posiada mundur i skompletował podstawowy ekwipunek harcerski.
- Umie spakować plecak na biwak.
- Umie przyszyć guzik lub plaketkę.
- Umie zaśpiewać pieśni obrzędowe drużyny, Hymn Harcerski i Modlitwę Harcerską.
- Umie zachować się przy obrzędowym ognisku.
- Umie wykonywać komendy zgodnie z regulaminem musztry.

Samarytanka i zdrowie

- Umie opatrzeć skaleczenie, wezwać pomoc do wypadku.

Przyrodoznawstwo

- Umie rozpoznać 10 gatunków drzew.
- Umie rozpoznać 5 sylwetek dzikich zwierząt występujących w polskich lasach.

Łączność

- Umie zaszyfrować wiadomość przynajmniej trzema sposobami.
- Umie poprawnie dostarczyć ustny meldunek.
- Umie wysłać wiadomość pocztą tradycyjną i emailem.

Terenoznawstwo i krajoznawstwo

- Umie czytać i poruszać się po znakach patrolowych.
- Umie wskazać kierunki według busoli, słońca i gwiazd – zgodnie z nimi orientuje mapę.
- Umie poruszać się po swojej okolicy i wskazać ważne punkty (np. urząd gminy, poczta, straż pożarna, policja, apteka, pogotowie ratunkowe, zabytki).

Obozownictwo i pionierka

- Umie rozbić mały namiot.
- Umie zawiązać 3 użyteczne węzły – pokazał, do czego można je wykorzystać.
- Umie bezpiecznie posługiwać się nożem, toporkiem, piłą i saperką. Zaprojektował i wybudował proste urządzenie obozowe. Konserwuje narzędzia pionierskie.
- Umie porąbać drewno, rozpalić, zgasić i zamaskować ognisko.
- Umie wyprać swoje ubranie.
- Umie ugotować prosty posiłek na własnoręcznie zbudowanej kuchni polowej i spożył go wraz z zastępem. Potrafi zrobić kanapkę, usmażyć jajecznicę.

Służba

Wychowanie prorodzinne

- Ma stałe obowiązki domowe, z których się sumiennie wywiązuje.
- Zna zasady zachowania przy stole, okazywania szacunku starszym i rycerskości wobec dziewcząt
- stosuje je w praktyce.

Służba Polsce i Bliźnim

- Zna godło, barwy i Hymn Narodowy, zna imię i nazwisko prezydenta RP. Wywiesza flagę z okazji najważniejszych świąt państwowych, wie kiedy i dlaczego powinno się to robić.
- Jest koleżeński, pomógł w nauce koledze, koleżance z klasy bądź podwórka. Okazuje szacunek osobom starszym.

Program indywidualnej próby harcerza, ułożonej przez drużynowego na podstawie sylwetki i idei stopnia (ilość zadań wg. uznania drużynowego).	
Zadania próby indywidualnej:	Potwierdzenia realizacji zadań przez drużynowego:

Próba końcowa na stopień młodzika

Przypomnijmy!

Wiedza i umiejętności kandydata powinny zostać wrywkowo sprawdzone - na przykład w formie biegu harcerskiego. Bieg harcerski jest grą terenową – ciągiem zadań do wykonania indywidualnie lub zespołowo bądź specjalnie zaaranżowanych sytuacji, w których kandydat będzie musiał wykazać się w praktyce posiadaną wiedzą i umiejętnościami z zakresu stopnia młodzika.

Drużynowy dopuszcza harcerza do biegu po spełnieniu przez niego wymagań próby na stopień młodzika. Po pozytywnym ukończeniu próby końcowej drużynowy winien niezwłocznie przyznać harcerzowi stopień oraz umożliwić mu złożenie Przyrzeczenia Harcerskiego i otrzymanie Krzyża Harcerskiego – oznaczenia posiadania przez harcerza stopnia młodzika.

Sylwetka stopnia młodzika

(komentarz metodyczny dla drużynowego służący wyznaczeniu zadań indywidualnej próby na stopień)

Dojrzałość psychofizyczna

Chłopca w wieku 11 – 13 lat cechuje wielka dobrze skoordynowana motoryka, potrafi jasno wypowiadać swoje myśli, idee i sądy, myśleć na poziomie konkretów i abstrakcji, jest w stanie podporządkować swoją wolę woli zwierchnika.

W tym czasie grupa rówieśnicza, jej akceptacja i poczucie przynależności są bardzo silnym motywatorem.

W tym okresie również następuje wzmocnione postrzeganie, analiza i ocena samego siebie. Dziecko świadomie planuje własne poczynania.

W pierwszej fazie tego okresu, dziecko nie widzi u siebie żadnych skaz, dopiero nieco później staje się wobec siebie bardziej krytyczne. Wraz ze wzrostem umiejętności pojęciowego myślenia dziecko zyskuje możliwość dokonania samooceny, co ma niemały wpływ na funkcjonowanie psychiczne. Gdy samoocena jest realistyczna to sprzyja prawidłowemu rozwojowi psychicznemu, natomiast zaniżona lub zawyżona ma wpływ na zmniejszenie odporności na trudności, niepowodzenia uruchamiają agresywność. Negatywny wpływ na zachowanie dzieci ma w tym okresie krytycyzm. Dopiero pod koniec tego okresu rozwojowego dzieci przyjmują krytykę o konstruktywnym charakterze. W tym

okresie zauważa się dużą zależność emocjonalną. Dziecko pragnie aprobaty od rodziców, pani w szkole i rówieśników. Powinno ją dostać również od przełożonych w harcerstwie.

Zainteresowania w tym wieku mają charakter płynny i nietrwały, są wielokierunkowe. Dominują zainteresowania sportem, zabawami ruchowymi, majsterkowaniem i zainteresowania o charakterze poznawczym.

Czynnikiem kształtującym zainteresowania jest przede wszystkim otoczenie społeczne. Ważne jest, aby panowała równowaga między zainteresowaniami chłopca, a inspirowanymi przez starszych. Zmuszanie harcerza do zajęć dodatkowych, których nie lubi, nie służy kształtowaniu jego osobowości. Prawdziwą satysfakcję przynosi mu takie działanie, którego efekty są coraz większe. W tym momencie potrzeba kompetencji przeradza się w potrzebę osiągnięć. Pod jej wpływem wzrasta pracowitość oraz chęć osiągnięcia złożonych i trudniejszych celów.

Postawa harcerska

Chętnie przychodzi na zbiórki. Dbą o swój mundur i schludny wygląd. Często zgłasza się na ochotnika do wykonania prostych zadań. Koledzy w zastępie mogą na niego liczyć. Sam znajduje okazje i wykonuje dobre uczynki. Jest ciekawy świata. Gdy go coś zainteresuje, stara się to poznać i spróbować w tym swych sił. Poznaje historię Polski i uczy się szacunku do barw i symboli narodowych – wie, co oznaczają i dlaczego są ważne. Wywiesza flagę z okazji najważniejszych świąt państwowych. W rywalizacji i współzawodnictwie przestrzega ustalonych reguł gry. Dobrze radzi sobie w szkole. Poprosił rodziców o przydzielenie stałych obowiązków domowych i stara się z nich wywiązywać.

Wiedza i umiejętności

Posiada podstawową wiedzę i umiejętności, które umożliwiają mu pełne uczestnictwo w życiu zastępu i drużyny. Da sobie radę i nie wymaga opieki ani na zbiórce, ani na obozie ani w domu. Szczegóły w sekcji „Wymagania na stopień”.

Rozwój duchowy

Odróżnia dobro i zło, postępuje według wskazań wiary, stara się być jej wierny. Bierze udział w nabożeństwach Kościoła do którego należy. Codziennie się modli.

Doświadczenie harcerskie

Poznał smak harcerstwa. Rozumie co to znaczy być harcerzem i jest gotów nim zostać. Szczegóły w sekcji „Wymagania na stopień”.

Ważne!

Zdobycie stopnia młodzika jest równoznaczne z dopuszczeniem harcerza do złożenia Przyrzeczenia Harcerskiego i otrzymania przez harcerza Krzyża Harcerskiego. Nie przewiduje się żadnych dodatkowych zadań, prób ani okresu oczekiwania. Jeśli harcerz zrealizował próbę na stopień młodzika i z wynikiem pozytywnym zakończył zadanie końcowe musi jak najszybciej złożyć Przyrzeczenie i otrzymać Krzyż Harcerski.

Wywiadowca

- zdobywany w wieku 12-14 lat,
- czas trwania próby: 3 – 6 miesięcy.

Idea stopnia

Rozumiem Prawo Harcerskie i zgodnie z nim postępuję w życiu codziennym. Systematycznie uczestniczę w praktykach religijnych Kościoła. Staram się być dobrym harcerzem. Jestem samodzielny. Potrafię zadbać o siebie. Aktywnie i odpowiedzialnie uczestniczę w życiu zastępu i drużyny. Można na mnie polegać w trudnych sytuacjach. Doskonalam się w technikach harcerskich. Jako syn, brat, wnuk jestem gotowy do poświęceń na rzecz rodziny. Pamiętam o swoich obowiązkach i właściwie je wypełniam. Staram się być przykładem dla swoich rówieśników. Harcerzem jestem nie tylko wtedy, kiedy mam na sobie mundur. Jestem gotów na każde wezwanie do służby.

Wymagania na stopień

Praca nad charakterem

Kształtowanie charakteru

- Kieruje się w życiu codziennym zasadami wynikającymi z Przymierzenia i Prawa Harcerskiego.
- Planuje zajęcia, prowadzi terminarz osobisty.
- Podjął próbę charakteru polegającą na kształtowaniu wybranej cechy zakończoną sukcesem.

Rozwój religijny

- Uczestniczy we Mszy Świętej harcerskiej, nabożeństwach, rekolekcjach, poprowadzi modlitwę na biwaku lub obozie.
- Wziął udział spotkania ewangelizacyjnym dla młodzieży (Lednica, Święto Młodzieży, itp.).
- Zna znaczenie religijne świąt, związane z nimi tradycje i zwyczaje polskie.

Rozwój intelektualny

- Umie porozumieć się w obcym języku.
- Umie posługiwać się aparatem fotograficznym i kamerą, potrafi prawidłowo komponować ujęcia.

Rozwój fizyczny

- Umie pływać, jeździć na rowerze.
- Pracuje nad tężyzną fizyczną – wyznaczył sobie wymagania i je wypełnił (np. przynajmniej raz w tygodniu biegał 30 minut, codziennie się gimnastykował, nauczył jeździć na rolkach itp.).

Harcerskie wtajemniczenie

Doświadczenie harcerskie

- Był na przynajmniej jednym obozie letnim, kilku biwakach i wędrownkach.
- Systematycznie uczestniczy w życiu zastępu i drużyny, pełni stałą funkcję, jest rzetelny i sumienny,
- Zdobył przynajmniej 4 sprawności **.
- Zaoszczędził pieniądze, które przeznaczył na pokrycie składek harcerskich. Wpłaca je regularnie i wie, na co są one wydatkowane.
- Przygotował kilkugodzinną wycieczkę zastępu. Dowiedział się i opowiedział o ciekawym obiekcie na trasie wędrownki. Skorzystał z rozkładu jazdy (PKP, PKS).

- Brał udział w wydarzeniu dającym mu możliwość poznania harcerzy z innych drużyn (np. zlot, kurs zastępowych, turniej drużyn, itp.).
- Dowodził zastępem lub inną grupą młodszych harcerzy – był odpowiedzialny za innych.

Wiedza harcerska

- Zna oznaczenia funkcji do poziomu Głównej Kwatery Harcerzy.
- Zna Strukturę ZHR i nazwiska swoich przełożonych do poziomu hufcowego.
- Zna najważniejsze fakty z historii drużyny i historii harcerstwa.
- Zna życiorysy i opowie o A. Małkowskim, R. Baden-Powellu i bł. ks. phm. S. W. Frelichowskim.
- Przeczytał min. dwie książki harcerskie (np. „Wilk, który nie śpi”, „Kamienie na szaniec”).
- Zna zwyczaje i obrzędy swojej drużyny. Rozpoznaje drużyny należące do jego hufca.

Styl harcerski

- Posiada nienaganny (czysty i wyprasowany) mundur harcerski. Poszerzył własny ekwipunek, posiada pełen ekwipunek obozowy.
- Umie wydawać komendy zgodnie z regulaminem musztry pojedynczego harcerza.
- Umie zaśpiewać 20 piosenek harcerskich.

Samarytanka i zdrowie

- Umie usztywnić złamanie, zatamować krwotok, transportować ранego.
- Ma osobistą apteczkę i zabiera ją na zbiórki i wyjazdy harcerskie.

Przyrodoznawstwo

- Umie tropić, maskować się i podpatrywać dzikie zwierzęta.
- Sporządził posiłek z darów lasu.
- Wraz z zastępem pełnił służbę na rzecz lasu.

Łączność

- Umie nadać wiadomość na odległość bez pomocy urządzeń elektronicznych i radiowych
- Umie posłużyć się radiotelefonem i krótkofalówką.
- Sprawnie posługuje się komputerem, zdobył komplet informacji na wybrany temat i przedstawił je w postaci prezentacji multimedialnej / filmu.

Terenoznawstwo i krajoznawstwo

- Umie narysować szkic terenu.
- Umie ocenić odległość „na oko”.
- Umie wykonywać precyzyjne pomiary terenowe, tj. wysokość drzewa, szerokość rzeki.
- Umie odnaleźć się na mapie w nieznanym terenie i dotrzeć do wyznaczonego celu.
- Umie trafić do celu na azymut, przy pomocy GPS i nawigacji samochodowej.

Puszczaństwo, obozownictwo i pionierka

- Umie przeprowadzić się z ekwipunkiem przez przeszkodę wodną.
- Umie rozpalić ognisko w trudnych warunkach pogodowych, zbudować schronienie przed deszczem i wiatrem.
- Umie zbudować kuchnię polową, ugotować obiad dla zastępu.
- Umie osadzić i naostrzyć siekierę, naostrzyć piłę, saperkę.
- Umie wiązać 5 węzłów przydatnych w pionierce, zbuchtować linę.
- Umie zaprojektować i pokierować budową urządzenia namiotowego na obozie.
- Umie zszyć rozprute ubranie.
- Umie wykonać drobne naprawy techniczne (np. zakonserwować rower, naprawić dętkę, przywiesić półkę, wymienić zamek w drzwiach itp.).

Służba

Wychowanie prorodzinne

- Podejmuje obowiązki domowe. Wyręcza rodziców w pracach domowych, dba o porządek w swych rzeczach i w pokoju, w którym mieszka.

Służba Polsce i Bliźnim

- Wybierze jeden okres z historii Polski i przygotuje o nim grę na zbiórkę zastępu.
- Wraz z zastępem / drużyną – brał udział w służbie potrzebującym.

Program indywidualnej próby harcerza, ułożonej przez drużynowego na podstawie sylwetki i idei stopnia (ilość zadań wg. uznania drużynowego).	
Zadania próby indywidualnej:	Potwierdzenia realizacji zadań przez drużynowego:

Próba końcowa na stopień wywiadowcy

Przypomnijmy!

Wiedza i umiejętności kandydata powinny zostać wrywkowo sprawdzone na przykład w formie biegu harcerskiego. Bieg harcerski jest grą terenową – ciągiem zadań do wykonania indywidualnie lub zespołowo bądź specjalnie zaaranżowanych sytuacji, w których kandydat będzie musiał wykazać się w praktyce posiadaną wiedzą i umiejętnościami obejmującymi zakres stopni wywiadowcy i młodzika.

Drużynowy dopuszcza harcerza do biegu po spełnieniu przez niego wymagań próby na wywiadowcę. Po pozytywnym ukończeniu próby końcowej drużynowy winien niezwłocznie przyznać harcerzowi rozkazem stopień wywiadowcy.

Sylwetka stopnia

(komentarz metodyczny dla drużynowego służący wyznaczeniu zadań indywidualnej próby na stopień)

Dojrzałość psychofizyczna

Harcerz w tym wieku strzeże swojej prywatności. Bywa zgorzkniały, smutny, podejrzliwy, niezbyt pewne siebie i często nieszczęśliwy. Prawdopodobnie w żadnym innym okresie dorostania chłopcy nie są tak przesadnie przeculeni na punkcie swojego ciała, swojej odmienności, osobowości. Bardzo ważne, o ile nie najistotniejsze w tym czasie - są kontakty z przyjaciółmi. Chłopcy samodzielnie rozwiązują problemy i realizują wszelkie pomysły. Na ogół starają się zachowywać w zgodzie z powszechnie przyjętymi normami etycznymi. Usiłują odróżnić rzeczy złe od dobrych, dla

większości najlepszym sędzią jest własne sumienie. Wymagania stawiane sobie i innym są wysokie. Dla większości kluczowym pojęciem jest „sprawiedliwość” i są gotowi ponieść karę za popełnione występki. Są zainteresowani zagadnieniami społecznymi, ale ich wiedza na ten temat jest jeszcze dość ograniczona.

Trzynastolatek bywa samokrytyczny, zwłaszcza jeśli chodzi o negatywne cechy swojego charakteru. Zwraca uwagę na to, iż jest leniwy, samolubny, zbyt często wpada w złość. Potrafi powiedzieć, że sam siebie nienawidzi.

Dla czternastoletniego chłopca charakterystyczna jest niespożyta energia, wigor, werwa i ciągłe podekscytowanie. Ogromne zasoby energii połączone z optymistycznym entuzjazmem i dobrą wolą sprawiają, że gotowi są oni podjąć każde wyzwanie. Przyjaciele są im niezbędni, grupa rówieśnicza staje się bardziej atrakcyjna, życie bardziej przyjemne i zabawne. Nie ma rzeczy niemożliwych do zrealizowania. Niestety zmienia się stosunek do rodziców, są z nich niezadowoleni za to, jacy są. W tym wieku chłopiec stara się wciąż odnaleźć siebie, być bardziej niezależny – czuje, że jest przez innych postrzegany wyłącznie jako syn, a nie jako ktoś, kto ma własną osobowość, własne pragnienia i własne cele. Czternastolatek czuje się zbyt uzależniony, zbyt blisko związany z rodzicami i uważa, że ich zachowanie kompromituje właśnie jego.

Dla większości czternastolatków jest to okres najszybszego wzrostu. Ciało staje się bardziej muskularne, zanika występujący wcześniej nadmiar tkanki tłuszczowej, sylwetka coraz bardziej upodabnia się do sylwetki dorosłego mężczyzny. Głos staje się mniej piskliwy i grubszy (mogą się wstydzić zmian głosu).

Czternastolatki starają się odnaleźć własną filozofię życia, gromadzą informacje, wymieniają poglądy, dyskutują na temat płci i seksu. Niestety zbyt często podejmują samodzielne decyzje i robią rzeczy, do których nie są jeszcze w pełni przygotowani. Dlatego ważne jest, aby z nimi rozmawiać na te tematy, podsuwać artykuły, literaturę itp.

Czternastolatki mają chwilę „wszechogarniającego szczęścia” i „gorsze dni”. Najwięcej radości sprawiają im życie towarzyskie – randki, spotkania z przyjaciółmi. „Gorsze dni” zdarzają się rzadko, jest jednak ciężko samemu sobie z nimi poradzić. Takie wewnętrzne problemy, przerastające siły chłopca, mogą uzewnętrznić się atakiem gwałtownej złości lub rozpaczliwego płaczu. Kiedy dojdzie do takiej sytuacji rodzice / przełożeni powinni jak najszybciej odkryć jej przyczynę. Aby stan się nie pogłębił a młodzieniec nie padł w depresję i przygnębienie.

Postawa harcerska

Jest dumny z tego, że jest harcerzem. Stara się przestrzegać Dekalogu i Prawa Harcerskiego. Przyjęte na siebie obowiązki stara się wypełniać najlepiej jak potrafi. Odkrywa posiadane talenty. Zdobywając sprawności sprawdza się w różnych dziedzinach zainteresowań. Stara się nie tracić okazji do wykonania dobrego uczynku. Ochoczo bierze udział służbie społecznej zastępu lub drużyny. Można mu powierzyć odpowiedzialne zadanie, zorganizowanie zajęć dla zastępu i kierowanie grupą młodszych harcerzy. Drużynowy może na niego liczyć. Jest punktualny, dotrzymuje słowa i przestrzega reguł gry. Zna historię Polski w zakresie podstawowym i aktywnie uczestniczy w obchodach świąt państwowych. W domu to on odpowiada za przygotowanie i wywieszenie biało-czerwonej flagi. Stara się pomagać rodzicom i być dobrym uczniem. Kulturalnie odnosi się do dziewcząt. Szuka pozytywnych przykładów i wzorców osobowych, które chce w swoim życiu naśladować.

Wiedza i umiejętności

Jest znawcą technik harcerskich. Posiada wiedzę i umiejętności, które pozwalają mu swobodnie poruszać się w normalnych warunkach polowych i organizować zbiórki zastępu. Szczegóły w sekcji „Wymagania na stopień”.

Rozwój duchowy i religijny

Systematycznie i w miarę możliwości – aktywnie - bierze udział w nabożeństwach religijnych, prowadzi życie sakramentalne. Modli się codziennie.

Doświadczenie harcerskie

Bierze aktywny udział w życiu zastępu i drużyny. Okazał się samodzielny i odpowiedzialny za innych. Jest przygotowany do objęcia zastępu lub innej samodzielnej funkcji w drużynie. Szczegóły w sekcji „Wymagania na stopień”.

Ćwik

- zdobywany w wieku 13-16 lat,
- czas trwania próby: 6 – 10 miesięcy.

Idea stopnia

Utożsamiam się z systemem wartości zawartych w Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim. Jestem mistrzem w technikach harcerskich. Nie załamuję mnie trudności. Daje sobie radę w każdej sytuacji. Jestem godny zaufania. Odpowiedzialnie wywiązuję się z przyjętych na siebie obowiązków. Potrafię kierować i zgodnie pracować w zespole. Jestem gotowy do podjęcia świadomej służby społecznej. Osiągam widoczne efekty w pracy nad sobą. Uczestniczę w życiu Kościoła i żyję życiem sakramentalnym. Daję dobry przykład młodszym harcerzom w codziennym życiu, kierując się służbą Bogu, Ojczyźnie i bliźnim. Jestem odpowiedzialny za rodzinę, drużynę, grupę kolegów, do których należę. Zachowuję godną postawę wobec dziewcząt.

Wymagania na stopień

Praca nad charakterem

Kształtowanie charakteru

- Ocenia własne postępowanie w oparciu o Przyrzeczenie i Prawo Harcerskie i potrafi odnieść się do niego, dostrzec dobre i złe cechy swojego charakteru, określi plan regularnych ćwiczeń w pracy nad sobą.
- Racjonalnie organizuje swój czas by godzić obowiązki szkolne, rodzinne i harcerskie wraz z innymi zainteresowaniami.
- Zarobi (zaoszczędzi) na obóz minimum 50% jego ceny.

Rozwój religijny

- Pogłębia swoją wiarę poprzez autoformację pod kierunkiem kapelana, katechety czy innej osoby, która jest autorytetem w zakresie wiary.
- Czytał fragmenty pamiętników bł. phm. Stefana Wincentego Frelichowskiego i na ich podstawie podejmuje pracę nad rozwinięciem jakiejś cechy, albo walkę z wadą.
- Regularnie czyta Pismo Święte, zna młodzieżową prasę katolicką, wziął udział spotkaniu ewangelizacyjnym dla młodzieży (Lednica, Święto Młodzieży, itp.).

Rozwój intelektualny

- Potrafi uzasadnić na czym opiera swoje wybory moralne (na ognisku, kominku, wieczornicy). Poprowadził dyskusję na temat wolności i jej granic lub „osobistego Westerplatte” - wg słów Jana Pawła II; wygłosił gawędę, jak rozumieć słowa Honorowego Przewodniczącego ZHR śp. hm. T. Strzembosza "Harcerstwo jest rycerską postacią współczesnego chrześcijaństwa", przybliżającą wartości Prawa Harcerskiego).
- Zna podstawowe zasady savoir-vivre.
- Umie zatańczyć trzy tańce towarzyskie z partnerką.
- Umie w obcym języku załatwić sprawę w urzędzie, banku, na poczcie, zapłacić rachunek.
- Interesuje się jedną z dziedzin kultury, rozwija swoje talenty. Napisał cykl recenzji z ostatnio widzianych przedstawień teatralnych, filmów, recitali, koncertów muzyki poważnej bądź rozrywkowej. Wykonał do izby drużyny fotoreportaż, zrealizował z zastępem film i pokazał go drużynie (zdobył sprawność artystyczną ***).

Rozwój fizyczny

- Jest aktywny, próbuje nowych dziedzin sportowych, poszerza horyzonty swojej aktywności (jeździł konno, na nartach, wiosłuje, pływa kajakiem, żagluje itp.).
- Umie zastosować podstawowe chwytty samoobrony.

- Umie zbudować przeprawę linową, wspinać się z użyciem liny i zjeżdżać po niej.
- Umie celnie strzelać z łuku i broni pneumatycznej.

Harcerskie wtajemniczenie

Doświadczenie harcerskie

- Umie zorganizować i przeprowadzić biwak drużyny i grę terenową.
- Był przynajmniej na jednym obozie wędrownym lub wyprawie wędrowniczej.
- Zorganizował ciekawe zajęcia dla drużyny. Pokierował działaniem, w którym wzięło udział kilka zastępów harcerskich.
- Zdobył przynajmniej 3 sprawności *** lub dwie ** i jedną M.
- Miał okazję współdziałać z harcerzami i harcerkami z innych drużyn.
- Dbą o rozwój ruchu harcerskiego. Planował i uczestniczył w akcji werbunkowej do drużyny. Współorganizował akcję prezentującą w szkole dorobek drużyny, np. odpowiadał za system informacji (plakaty, strona www, ulotki, gazetka harcerska w szkole, itp.). Przygotował i przeprowadził akcję promującą harcerski styl i ZHR w środowisku działania drużyny).

Wiedza harcerska

- Zna podstawowe okresy z historii harcerstwa, potrafi o nich opowiedzieć.
- Zna kilka najważniejszych postaci z historii harcerstwa.
- Przeczytał 3 książki o tematyce harcerskiej.
- Potrafi opisać kształt ideowy i organizacyjny ZHR, cele istnienia Związku, uzasadnić odrębność od innych organizacji harcerskich w Polsce.
- Zna organizację i życie hufca. Objasni młodszemu harcerzowi szczegółowo całą strukturę ZHR, w tym podając skład i znaczenie władz wybieranych (Okręgowych i Naczelnych). Wymieni nazwiska Naczelnika i Przewodniczącego.

Styl harcerski

- Zna regulamin musztry Organizacji Harcerzy ZHR. Poprowadził apel oraz musztrę paradną drużyny. Zorganizował ćwiczenia poczty sztandarowego.
- Umie zaśpiewać 25 piosenek harcerskich - trzy z nich zagrać na wybranym instrumencie.
- Umie prać i prasować swój mundur w domu i w warunkach polowych.

Samarytanka i zdrowie

- Umie udzielić pomocy tonącemu.
- Umie przeprowadzić resuscytację zgodnie z protokołem BLS.

Przyrodoznawstwo

- Umie przewidzieć pogodę na podstawie obserwacji nieba.
- Wykonał konkretną pracę na rzecz środowiska naturalnego.

Łączność

- Nawiązał w warunkach terenowych łączność przy pomocy sygnałów świetlnych, dymnych, itp. Posłużył się CB-radiem. Przekazał informację za pomocą faksu.
- Sprawnie korzysta z komputera i Internetu – np. potrafi korzystać z pakietu MS Office, poczty elektronicznej, umie tworzyć prezentacje multimedialne, montować filmy, itp.
- Potrafi opowiedzieć o zagrożeniach płynących z nadmiernego korzystania z komputera, telewizji.

Terenoznawstwo i krajoznawstwo

- Umie poruszać się terenie bagiennym i w górach.

- Potrafi z pamięci narysować mapę swojego miasteczka, wsi, dzielnicy. W każdej sytuacji zorientuje mapę i odnajdzie drogę do zadanego punktu; umie wyznaczyć trasę obozu wędrownego.
- Umie posługiwać się różnymi rodzajami map (również internetowymi), GPS-em i nawigacją samochodową.

Puszczaństwo, obozownictwo i pionierka

- Umie wyżywić się przez dwa dni korzystając wyłącznie z darów lasu.
- Umie zmontować wędkę, złowić i oprawić rybę.
- Umie rozpalić ogień bez użycia zapalek.
- Umie podejść obóz innej drużyny.
- Umie w każdych warunkach terenowych i pogodowych zorganizować prowizoryczny nocleg dla drużyny.
- Umie zaprojektować i pokierować, budową urządzenia obozowego.
- Umie pokierować przygotowaniem posiłku dla drużyny w warunkach terenowych.
- Umie posługiwać się domowymi urządzeniami technicznymi. Wykonuje naprawy urządzeń domowych, swego sprzętu - np. umie rozłożyć na części i złożyć rower.

Służba

Wychowanie prorodzinne

- Umie przygotować i podać obiad dla rodziny.
- Umie wyprasować spodnie i koszulę.
- Otacza szacunkiem płęć przeciwną, jest rycerski wobec kobiet (wraz z drużyną lub Zastępem Zastępowych przygotował spotkanie towarzyskie z harcerkami, w przemyślany sposób uhonorował swoją matkę lub siostrę).
- Wysłuchał konferencji np. Jacka Pulikowskiego, albo ks. Piotra Pawlukiewicza na temat relacji chłopak-dziewczyna, oraz czystości we wzajemnych relacjach, zna zagrożenia wynikające z pornografii

Służba Polsce i Bliźnim

- Świadomie uczestniczy w obchodach świąt narodowych. Uczestniczył w przygotowaniu drużyny do uczczenia narodowego święta.
- W swoim środowisku działania (drużynie, szkole, na podwórku) stara się szerzyć dumę z bycia Polakiem (opowie na spotkaniu, co uważa za najbardziej chlubne w dziejach Polski; zorganizuje wystawę o najwybitniejszych Polakach). Pamięta o Polakach mieszkających poza granicami Kraju (w porozumieniu z drużynowym zrealizuje zadanie podtrzymujące więź z Polakami poza granicami Kraju; brał udział w służbie na rzecz Polaków mieszkających w dawnych Kresach RP). Stara się aktywnie pracować na rzecz Ojczyzny (zorganizował akcję ochrony przyrody lub akcję ekologiczną, brał udział w samorządzie szkolnym, pełnił w nim funkcję).
- Zna główne partie polityczne działające w Polsce. Potrafi scharakteryzować wyniki ostatnich wyborów parlamentarnych i prezydenckich.
- W swoim środowisku działania spieszy z pomocą słabszym. Aktywnie poszukuje pól służby i stara się je realizować razem z przyjaciółmi z drużyny (zorganizował grupę wolontariuszy - w tym spoza ZHR) do pomocy słabszym uczniom lub dzieciom z Domu Dziecka. Uczestniczył w akcji propagującej życie bez uzależnień: od palenia papierosów, alkoholu, narkotyków, gier komputerowych itp. Podjął się kilkumiesięcznej służby indywidualnej (pomaga sąsiadce, osobie starszej, w wydawalni posiłków, itp.).

Program indywidualnej próby harcerza, ułożonej przez drużynowego na podstawie sylwetki i idei stopnia (ilość zadań wg. uznania drużynowego).	
Zadania próby indywidualnej:	Potwierdzenia realizacji zadań przez drużynowego:

Próba końcowa na stopień ćwika

Przypomnijmy!

W przypadku ćwika, wiedza i umiejętności kandydata powinny zostać wrywkowo sprawdzone w formie indywidualnego wyczynu, w trakcie którego kandydat będzie musiał wykazać się w praktyce posiadaną wiedzą i umiejętnościami z zakresu zaradności życiowej, sprawności puszcząńskiej, pełnego harcerskiego wyrobienia (również w zakresie wymagań poprzednich stopni), gotowości służby i umiejętności jej pełnienia, rozumienia otaczającego świata i pokonywania własnych słabości.

Drużynowy dopuszcza harcerza do biegu po spełnieniu przez niego wymagań próby na stopień ćwika. Po pozytywnym ukończeniu próby drużynowy winien niezwłocznie przyznać harcerzowi stopień.

Sylwetka stopnia

(komentarz metodyczny dla drużynowego służący wyznaczeniu zadań indywidualnej próby na stopień)

Dojrzałość psychofizyczna

W wieku 15 lat wszystko, a zwłaszcza świat dorosłych wydaje się gorsze niż to o czym się marzyło. Dotyczy to zwłaszcza tych młodych ludzi, którzy bardzo pragną być wolni i niezależni, a muszą żyć w otoczeniu dorosłych i liczyć się z każdym ich zdaniem. Jednym z największych marzeń piętnastolatka jest uwolnienie się od rodziny, być niezależnym. Przeważnie łatwiej porozumiewają się z ojcem, gdyż on najczęściej przyjmuje sprawy takimi jakie są, a matka wciąż stara się poprawić swoje dziecko. Sugestie i komentarze rodziców spotykają się z oporem i ze sprzeciwem. Przeważnie piętnastolatki łatwiej dogadują się z rodzeństwem niż z rodzicami. Jest też dosyć naturalne, że dorośli są niezadowoleni z przyjaciół syna, gdyż woli on przebywać z nimi niż z rodziną.

Przyjaciele stają się wszystkim dla piętnastolatków, spędzają z nimi dużo czasu. W dziedzinie etyki można zauważyć wzrost liczby dojrzałych postaw i zachowań. Przestają postrzegać świat w kategoriach czarno-białych, mają świadomość tego, że na świat można spojrzeć z różnych punktów widzenia. Wielu stara się zachowywać tak, aby nikomu nie wyrządzić krzywdy.

Ważne jest dla nich, aby być w porządku wobec siebie i innych. Tak samo ważna jest sprawiedliwość i uczciwość, przeważnie potrafią przyznać się do winy i naprawić popełniony błąd. Jednocześnie

uwielbiają się kłócić, wytykanie starszym błędów sprawia im niekłamaną satysfakcję. Typowy piętnastolatek przeważnie potrafi panować nad swoimi emocjami. Czasami zdarzają się przypadki użycia przemocy fizycznej, ale rzadziej niż poprzednio. Swą złość wyraża za pomocą słów.

Rady

- rozmawiać, zachęcać do dyskusji (jednocześnie nie zmuszać do nich na siłę),
- szanować i respektować ich zdanie i zdolności,
- uznać u harcerza poczucie niezależności i samodzielności,
- dawać czasami więcej swobody,
- sympatią i zrozumieniem można dokonać więcej niż zniecierpliwieniem i karami,
- nie robić niczego na siłę i zbyt natarczywie.

Postawa harcerska

Ćwik jest wzorem harcerskiego stylu zarówno w postawie jak i w wyrobieniu technicznym. Jest zaradny życiowo. Konsekwentnie dąży do realizacji postawionych przed sobą celów. Świadomie pracuje nad własnym charakterem oraz rozwija i pogłębia swoje zainteresowania. Ciekawość świata popycha go do zdobywania wiedzy i umiejętności w interesującej go dziedzinie w zakresie wykraczającym ponad poziom programu szkolnego. W relacjach z dziewczętami jest gentelmanem. Okazuje należny szacunek kobietom i osobom starszym. Panuje nad emocjami. Stara się nie uprzedzać do nikogo. Podjął samodzielną służbę społeczną. Patrzy na historię Polski jako na ciąg przyczynowo – skutkowy, który rozumie i potrafi ocenić. Zna najważniejsze okresy z historii naszej Ojczyzny i umie wskazać ich wpływ na dalsze losy kraju i jego mieszkańców. W oparciu o znajomość sylwetek znanych Polaków potrafi wskazać tych, których dorobek zasługuje (jego zdaniem) na największe uznanie, a dzięki temu potrafi w prosty sposób opowiedzieć o roli i znaczeniu autorytetów – w tym również tych jego osobistych.

Rozwój duchowy i religijny

Świadomie pogłębia swoją wiarę, uczestniczy w życiu Kościoła i prowadzi życie sakramentalne. Rozumie i stosuje w swoim życiu Dekalog i Prawo Harcerskie. Potrafi uzasadnić na czym opiera swoje wybory moralne, a także przeciwstawić się złu np. pornografii, narkomani, alkoholizmowi – wie, do czego te nałogi prowadzą i dzięki przykładowi własnego drużynowego wie, dlaczego harcerze dbają o zachowanie czystości względem różnorodnych używek.

Wiedza i umiejętności

Ma wiedzę i umiejętności, które pozwalają mu być zaradnym w każdej sytuacji – w ekstremalnych warunkach polowych i w tzw. „dorosłych” sytuacjach życiowych. Potrafi zorganizować zajęcia drużyny i przygotować biwak. Udziela pomocy innym i przekazując im swoją wiedzę i doświadczenie. Szczegóły w sekcji „Wymagania na stopień”.

Doświadczenie harcerskie

Doświadczył większości najważniejszych form życia harcerskiego. Był na wielu wycieczkach, biwakach, obozach stałych i wędrownych oraz na zlocie. Wykazał się samodzielnością, zaradnością i odpowiedzialnością za innych. Rzetelnie wywiązuje się z powierzonych mu funkcji i zadań. Dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi, jest autorytetem dla młodszych harcerzy. Można mu powierzyć funkcję przybocznego. Szczegóły w sekcji „Wymagania na stopień”.

Harcerz Orli

Idea:

Wkraczam w dorosłe życie, samodzielnie określam i kształtuję swój światopogląd. Odczytuję swoje powołanie, świadomie określam swoją drogę życiową. Jestem odpowiedzialny, można na mnie polegać. Pogłębiając wiarę zaczynam świadczyć o niej poza harcerstwem. Moje życie budowane jest na chrześcijańskim fundamencie. Jestem oparciem dla swojego rodzeństwa, rodziców, staram się być przykładem dla moich rówieśników. Angażuję się w życie społeczne. Wkraczam na drogę rozwoju wędrowniczego, instruktorskiego, bądź harcerstwa starszego. Systematycznie pełnię służbę bliźniemu. Świadomie kształtuję swoje relacje z otoczeniem, pełen pogody ducha rozwiązuję pojawiające się problemy.

Komentarz:

Próba polega na ułożeniu od 6 do 10 zadań, których zrealizowanie pozwoli na osiągnięcie ideału opisanego w stopniu, zdobycia niezbędnej wiedzy i umiejętności, oraz wypełnienia służby potrzebującym. Przynajmniej trzy zadania winny zakończyć się trwałym śladem. Próbę układu harcerz wraz z opiekunem na podstawie poniższych punktów i zatwierdza ją przed odpowiednią Kapitułą, która może wnieść korekty.

I. PRACA NAD SOBĄ, WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI

ROZWÓJ DUCHOWY I RELIGIJNY

Rozwija swoją wiarę, rozpoczyna aktywne apostołowanie, także w środowisku poza harcerskim, swoje wybory opiera na ewangelii, prowadzi życie sakramentalne.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Zidentyfikował własne potrzeby duchowe i obrał drogę rozwoju duchowego, szuka stałego spowiednika (wziął udział w rekolekcjach formacyjnych np. ignacjańskich, kursie Filip w Szkole Nowej Ewangelizacji. Aktywnie uczestniczy w duszpasterstwie lub innej grupie formacyjnej).
- Pogłębia swoją wiedzę religijną (zapoznał się z wybranym przez siebie tekstem Ojca Św. skierowanym do młodzieży. Przeczytał wybraną encyklikę Ojca św. i opisał swoje refleksje z lektury w artykule do prasy harcerskiej).
- W harcerstwie i poza nim stara się nieść dobrą nowinę (przygotował wraz z kapelanem / duszpasterzem rekolekcje dla drużyny harcerzy).

PRACA NAD CHARAKTEREM

Potrafi bezstronnie ocenić swoją postawę i zachowanie, świadomie kształtuje swój charakter, staje się twardym i jednocześnie wrażliwym mężczyzną.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Potrafi precyzyjnie określić swe zalety i wady (ułożył program kształtowania swego charakteru, kierując się wskazaniem Prawa Harcerskiego oraz sposób kontroli jego realizacji. Wyznaczył cel w pracy nad sobą i osiągnął go w założonym terminie; określił swoje słabe strony i wykonał zadanie, w wyniku, którego pokonał opisane słabości).
- Do drugiego człowieka podchodzi z życzliwością starając się go zrozumieć widząc w nim swojego bliźniego (wybrał sposób rozwijania swej wrażliwości na potrzeby innych i podał wymierne tego wyniki. Pomógł młodszemu bratu, harcerzowi w pokonaniu słabości charakteru).

- Swoje wybory opiera na przemyślanym systemie wartości (wskaże, co dla niego jest najważniejsze, (jaki ma system wartości, do jakich celów dąży) i wyjaśni, dlaczego; przeprowadzi kilka wywiadów z ludźmi z różnych środowisk poza harcerskich na temat fundamentów ich światopoglądów i opublikuje wnioski w prasie harcerskiej).
- Rozumie, czym jest odwaga cywilna, czym jest odpowiedzialność za drugiego człowieka (aktywnie opiekował się małymi dziećmi przez dwa dni. Uczestniczył w otwartej dyskusji z człowiekiem o przeciwstawnych poglądach. Zorganizował spotkanie o istocie ruchu harcerskiego dla osób z poza harcerstwa).

ROZWÓJ INTELEKTUALNY I ZAWODOWY

Przygotowując się do dorosłego życia pogłębia swoją wiedzę, wybiera specjalizację zgodne z posiadanymi talentami i staje się w nich ekspertem, dąży do wyróżniających wyników w nauce i pracy, swój światopogląd kształtuje na podstawie przemyśleń popartych wiedzą.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Podnosi kwalifikacje i pogłębia wiedzę i umiejętności w dziedzinie swych zainteresowań. Wskaże perspektywy swej pracy w tej dziedzinie (opracował z wybranej dziedziny referat lub napisał artykuł do prasy; uzyskał dyplom w konkursie/olimpiadzie; przetłumaczył wybrany tekst z języka obcego).
- Rozumie zależność między cechami charakteru i etyką a wynikami uzyskiwanymi w pracy (przeczytał encyklikę „Laborem exercens” i podzielił się swoimi refleksjami w swojej drużynie/hufcu).
- Wykazał się umiejętnością obiektywnej oceny informacji. Potrafi bronić swego zdania, lecz nie jest zarozumiały. Potrafi przyznać się do własnych błędów (przeprowadził dyskusyjny panel tematyczny, dyskusyjny klub filmowy na który zaprosił liczne grono słuchaczy).
- Kształtując swój światopogląd poszerza wiedzę o otaczającym go świecie (napisał artykuł charakteryzujący wybrany kierunek filozoficzny; przeprowadził i opublikował wywiad ze znanym politykiem o korzeniach jego poglądów).

ROZWÓJ KULTURALNY

Rozumie rolę kultury w Życiu człowieka i społeczeństwa, bierze aktywny udział w życiu kulturalnym, orientuje się w historii i współczesności różnych nurtów sztuki i literatury.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Staje się wzorem kulturalnego obywatela, rozumie rolę i istotę kultury dnia codziennego (w atrakcyjny i kulturalny sposób zorganizował spotkanie towarzyskie lub imprezę artystyczną; na co dzień stosuje formy dobrego wychowania - savoir vivre'u, umie dobrze tańczyć; potrafi bronić swego zdania bez zarozumiałości, wysłuchując argumenty strony przeciwnej).
- Aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym (np. bywa w teatrze, operze czy na koncertach, jest członkiem zespołu artystycznego, przeczytał książki z zakresu literatury pięknej).
- Rozwija swoje talenty artystyczne, znajduje najlepszą dla siebie formę wyrazu (przygotował wystawę prac artystycznych zaprzyjaźnionych harcerki i harcerzy, na której wystawił także swoje prace; zaprojektował i wykonał album okolicznościowy o swoim środowisku harcerskim).
- Poszerza swoją wiedzę na temat kultury, odróżnia kierunki w sztuce (przygotował wieczór poezji dla kadry hufca; opublikował artykuł zawierający jego refleksje z ostatnio widzianej wystawy malarstwa).

ROZWÓJ FIZYCZNY

Jest sprawny i wysportowany, uprawia wybraną dziedzinę sportu, dba o swój wygląd i higienę osobistą.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Uprawia zajęcia rozwijające go fizycznie (wyznaczył sobie ambitny cel w zakresie poprawy sprawności fizycznej i go osiągnął; w wybranej dziedzinie sportu ma wyraźne osiągnięcie; w ciągu

trzymiesięcznej próby poprawił swoje wyniki w biegu, skoku w dal, pływaniu i jeździe na rowerze na czas).

- Prowadzi zdrowy styl życia, w każdej sytuacji jest wzorem schludności i czystości (oznaczył swoje słabości w osiągnięciu najlepszej formy i stara się je pokonać).

- Propaguje aktywny styl życia (kierował sekcją sportową w hufcu; zorganizował zawody na orientację dla ludzi spoza harcerstwa; współorganizował zawody sportowe).

POWOŁANIE. WYCHOWANIE PRORODZINNE

Rozumie istotę rodziny i sakramentalną wartość małżeństwa, przygotowuje się do roli męża i ojca (bądź kapłana), przejmuje część odpowiedzialności za swoją rodzinę.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Odkrywa swoje powołania życiowe - w służbie Bogu lub w rodzinie; w pracy społecznej, zawodowej i naukowej (przedstawił swoje zamierzenia w tym zakresie; zorganizował na poziomie obwodu/okręgu konferencję o rodzinie).

- Jest odpowiedzialny i opiekuńczy wobec dziewcząt. Uzasadni wartość czystości przedmałżeńskiej i obrony życia poczętego (przeczytał książkę nt. rodziny /np. J. Pulikowskiego „Warto być ojcem”, ks. Malińskiego „Zanim powiesz Kocham” lub równorzędną.; przeprowadził w gronie mieszanym rozmowę o ideale żony i męża).

- Poczyna się do odpowiedzialności za swoją rodzinę (regularnie stara się odciążyć rodziców w ich obowiązkach).

HARC, PRZYGODA, PRZYRODA (WYCZYN)

Jest harcerzem z krwi i kości, las nie ma dla niego tajemnic i jest jego drugim domem, jest wytrwały w dążeniu do celu, podejmuje się karkołomnych, wyczynowych zadań i realizuje je.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Wędrówka i wyczyn, przygoda i wyzwanie są jego żywiołem (dokonał wyczynu w dziedzinie turystyki, sportu lub kontaktu z przyrodą - biwak wędrowny, dłuższa wyprawa piesza czy rowerowa, survival itp.; przetrwał samotnie w lesie min. 48 godzin z minimalnym wyposażeniem, znalazł pożywienie, zbudował schronienie; podszedł niezauważenie obóz innej drużyny w ciągu dnia i sporządził szczegółowy raport z kilkugodzinnej obserwacji).

- Potrafi zaprojektować i kierować budowaniem obozu harcerskiego, stworzyć zaplecze kwatermistrzowskie, zebrać i rozliczyć fundusze (zaprojektował i współuczestniczył w wykonaniu urządzeń obozowych zaplecza kwatermistrzowskiego (np. zbudował piec, pomost, zaprojektował i kierował budową oryginalnej stołówki, itp.); pozyskał i w terminie rozliczył dotację na imprezę harcerską).

- Poszerza swoją wiedzę o polskiej przyrodzie (opisał w artykule przyrodę zaobserwowaną podczas samotnej wędrówki; przygotował wystawę własnych zdjęć przyrodniczych itp.).

II. SŁUŻBA

SŁUŻBA BOGU

Rozumiejąc swoje zadanie apostołskie stara się szerzyć wiarę w harcerstwie i poza nim, świadczy o Chrystusie tak własną postawą, jak i podejmowanymi wyzwaniami.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Współorganizuje życie religijne w drużynie i hufcu (zorganizował grę biblijną dla harcerzy; poprowadził w gronie kadry hufca dyskusję o roli świeckich w Kościele).

- W swoim środowisku działania szerzy wiarę (zorganizował koncert muzyczny grupy chrześcijańskiej dla swojego środowiska - osiedla, miasteczka lub wsi; wraz z pozyskanymi współpracownikami

przygotował działanie o charakterze ewangelizacyjnym dotyczącą ważnego aspektu wiary, np. obrony życia nienarodzonego, eutanazji, wolności seksualnej a wierności, homoseksualizmu, transseksualizmu, związków nieformalnych, itp. np. poprzez organizację wystawy, zajęć audiowizualnych, itp.).

- Stara się swoimi działaniami wspomagać funkcjonowanie parafii (udziela się aktywnie we wspólnocie parafialnej; przygotował jasełka z dziećmi z parafii).

SŁUŻBA BLIŹNIM I ŚRODOWISKU. WYCHOWANIE SPOŁECZNE

Pełni służbę indywidualną, organizuje przedsięwzięcia o charakterze służebnym, jest przygotowany do niesienia pomocy innym, wciąga do służby osoby spoza harcerstwa.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Przygotowuje się do pełnienia służby na rzecz bliźnich (ukończył kurs HOPR; pełnił służbę np. w wolontariacie względem osób starszych, niepełnosprawnych lub dzieci; zaangażował się w integrację osób niepełnosprawnych w drużynie).
- Jest współorganizatorem życia w swym środowisku (działa w samorządzie szkolnym lub w organizacjach społecznych; zorganizował imprezę w szkole lub drużynie np. rozgrywki sportowe, imprezę rowerową dla dzieci lub akcją ekologiczną; nawiązał kontakt z młodzieżą harcerską poza granicami kraju lub uczestniczył w akcji na jej rzecz).
- Samodzielnie znajduje pola służby i pełni ją indywidualnie (pełni służbę na rzecz konkretnego człowieka, np. korepetycje, opieka, pomoc).

SŁUŻBA HARCERSKA

Rozumie potrzeby harcerstwa i świadomie kształtuje jego oblicze, pomaga w pracach swojej jednostki, potrafi zorganizować i przeprowadzić przedsięwzięcie o charakterze wychowawczym.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Poszukuje pola służby harcerskiej, podejmuje odpowiedzialność za elementy wychowania (pełni stałą funkcję harcerską; przedstawi swoje zamierzenia w działalności harcerskiej; porozumieniu z drużynowym zaplanował i poprowadził zbiórkę gromady zuchowej).
- Działa na rzecz stałego rozwoju ruchu harcerskiego (samodzielnie poprowadził werbunek do drużyny lub założył nowy zastęp; pozyskał dla harcerstwa osobę dorosłą).
- Pracuje na rzecz poszerzania kręgu przyjaciół harcerstwa (wyjaśnił zalety harcerskiego systemu wychowawczego w porównaniu z systemem szkolnym i działalnością innych organizacji; współorganizował imprezę dla młodzieży poza harcerskiej wraz z drużyną harcerek).
- Stale pogłębia swoje harcerskie mistrzostwo (zdobył dwie sprawności mistrzowskie; na czele zastępu/drużyny wygrał harcerski turniej).

SŁUŻBA POLSCE

Buduje własną wizję rozwoju Polski, widzi dla siebie miejsce w kształtowaniu teraźniejszości Ojczyzny, włącza się w inicjatywy obywatelskie, orientuje się w życiu politycznym RP.

Zagadnienia do próby i przykładowe zadania:

- Stara się czynnie realizować ideał służby Polsce (wyjaśnił, jakie widzi perspektywy rozwoju Polski i jak chciałby się przyczynić do rozwoju kraju. Przedstawił swoje zamierzenia w tym zakresie; ukształtował własne preferencje polityczne i potrafi je uzasadnić; przygotował i poprowadził akcję harcerską na rzecz wzmocnienia więzi z Polakami poza granicami kraju).
- Włącza się do życia publicznego Polski (wie, jakie ugrupowania polityczne działają w Polsce i wskaże na które by głosował w wyborach; omówił zagrożenia wychowawcze we współczesnym społeczeństwie oraz sposoby obrony przed nimi).

- W swoim środowisku działania propaguje postawy patriotyczne (zorganizował wyjście grupy przyjaciół do muzeum historycznego; przygotował i wystawił przedstawienie o charakterze patriotycznym)

PRÓBA KOŃCOWA

Charakter próby winien być indywidualny i mieć formę wyczynu. Próba winna trwać od 18 do 36 godzin. Jej celem jest ostateczne sprawdzenie w szczególności:

1. Dojrzałości życiowej;
2. Puszczańskiego wyrobienia;
3. Pełnego harcerskiego wyrobienia;
4. Przygotowania do życia społecznego;
5. Gotowości służby;
6. Pokonywania własnych słabości.

Harcerz Rzeczypospolitej

SYLWETKA STOPNIA HARCERZA RZECZYPOSPOLITEJ

Wstęp

Zdobycie stopnia Harcerza Rzeczypospolitej wieńczy drogę wychowania harcerza ZHR-u i jest dowodem dojrzałości, czyli przygotowania do dorosłego życia i chęci realizowania etosu harcerskiego oraz ma służyć nieustannemu dalszemu rozwojowi. W przedstawionej tu sylwetce Harcerza Rzeczypospolitej zamieszczono rozszerzony opis wartości zawartych w Prawie Harcerskim i harcerskim systemie wychowawczym. Sylwetka ta pokazuje ideał harcerza ZHR, wynik do jakiego dążymy w wychowaniu harcerskim i całym naszym życiu.

hm. Andrzej Glass HR, AD 2005

Sylwetka

Jest autorytetem harcerskim i wzorem dla innych. Daje przykład postawy harcerskiej. Jego życie we wszystkich przejawach jest realizacją chrześcijańskiego systemu wartości oraz Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego, wynikających z Dekalogu. Cechuje go dojrzała wiara, ukształtowany charakter, życie uczuciowe oraz intelektualne. Stale nad nimi pracuje. Jest optymistą, wierzy w swoje siły i pomoc Boga. Jest przewodnikiem życia swojego i innych. Rozpoznaje swe powołanie i swoje miejsce w życiu oraz społeczeństwie. Buduje swą przyszłość, ma sprecyzowane plany zawodowe i podnosi swe kwalifikacje. Jest wzorem syna, członka rodziny, przyjaciela, kapłana, pracownika lub studenta. Rozumie sens każdej rzeczy, której się podejmuje oraz czyni to rozsądnie i odpowiedzialnie. Inspiruje i ożywia działalność swojego otoczenia. Potrafi służyć Polsce. Wie, jaki ślad chce pozostawić po sobie. W postawie harcerskiej widzi sposób na życie. Pracę nad sobą i służbę harcerską realizuje jako rycerską postać chrześcijaństwa - drogowskaz w działaniu patriotycznym i społecznym. Przez pryzmat postawy chrześcijanina pełni służbę bliźniemu i Polsce.

1. Rozwój duchowy (religijny i moralny). Służba Bogu.

Rozwija się duchowo i religijnie. Kieruje się chrześcijańskim systemem wartości, który ma ugruntowany. Ma poczucie własnej wartości i godności jako stworzenia Bożego. Kształtuje wrażliwość swego sumienia. Poznaje swą słabość oraz grzeszność i czerpie od Boga siłę na ich pokonanie poprzez sakramenty oraz modlitwę. Odkrywa plan, jaki ma Bóg względem niego. Ceni życie jako dar od Boga. Odczuwa potrzebę Miłości Bożej i dąży do szczęścia. Ma autorytety i czerpie z nich wzory. Potrafi wyznaczać granice swej wolności oraz zachowuje czystość i nie ulega uzależnieniom (nałogom). Przez wierność i czystość umacnia miłość. Spostrzega działanie Opatrzności, czyli Boga w Trójcy Świętej, w wydarzeniach swego życia lub swych bliskich i ufa Bogu. Zdaje sobie sprawę, do czego zbawia go Chrystus. Dostrzega miłość w wymiarze heroicznym jako drogę do świętości. Chce iść za Chrystusem. Szanuje godność każdego człowieka i widzi łączące go z nim braterstwo. Chętnie służy bliźnim i widzi w nich cierpiącego Chrystusa. Chce mieć w sercu Miłość. Stara się zło zwyciężać dobrem. Nie odpłaca się złem za zło. Szerzy Miłość i Pokój. Miłość buduje na prawdzie. Potrafi być pokorny i cierpliwy. Rozumie sens ofiary i cierpienia. Potrafi się wyrzekać. Potrafi dzielić się z innymi. Pieniądze i dobra materialne nie są dla niego najważniejsze. W przyrodzie widzi stworzenie Boże oraz piękno i Mądrość Stwórcy, i darzy ją miłością. Jest przyjacielem całego świata. Odważnie świadczy swym życiem o wierze. Pomaga innym w odnajdywaniu Boga. Okazuje miłość i wdzięczność Bogu przez modlitwę, czytanie Słowa Bożego, udział w sakramentach i czynne uczestnictwo w życiu swego Kościoła oraz życie religijne w rodzinie. Ma mocny kościół moralny, nie ulega złym wpływom otoczenia. Przeciwstawia się relatywizmowi etycznemu. Orientuje się w nauczaniu Kościoła o rodzinie i życiu społecznym.

2. Praca nad charakterem

W swym postępowaniu kieruje się Prawem Harcerskim i Dekalogiem. Systematycznie kształtuje swój charakter. Rozwija swe dobre strony i walczy ze swymi wadami. Stawia sobie wysokie wymagania.

Ma własny system pracy nad swym charakterem. Jest rzetelny: słowny, terminowy, punktualny, systematyczny, odpowiedzialny, uczciwy, oszczędny, karny, szanuje prawo. Podejmuje tylko te obowiązki, które może zrealizować. Jest samodzielny, zaradny i przedsiębiorczy. Potrafi planować swe obowiązki i wybierać, które są najważniejsze. Jest życzliwy i braterski: przyjazny, koleżeński, opiekuńczy, wrażliwy na potrzeby i krzywdę innych, współczujący, uczynny, rycerski, otwarty, szanujący innych, do nikogo nie jest usposobiony wrogo, łatwo przebacza. Potrafi chwalić innych. Jest powściągliwy w osądzaniu innych. Sprawia mu radość zrobienie czegoś dobrego dla innych. Ma przyjaciół i jest lubiany. Nie kieruje się egoizmem. Nie dąży do sukcesów kosztem innych. Unika stosowania przemocy. Jest odważny: jest śmiały w marzeniach i działaniu, ma odwagę bronić innych, przeciwstawiać się złu i bronić swych przekonań. Podejmuje ambitne działania. Jest roztropny: rozumny, logiczny, przewidujący, krytycznie myślący, mądry życiowo. Ma hart ducha i radość życia: jest wytrwały w dążeniach, ma silną wolę, nie załamuje się, z pogodą ducha pokonuje przeciwności i znosi niepowodzenia, wyciąga naukę z porażek, nie boi się popełniania błędów, nigdy nie narzeka i nie żywi bezzasadnych pretensji. Potrafi z zaufaną osobą rozmawiać o swoich problemach. Wierzy w swoje siły. Jest cierpliwy. Jest radosny i ma poczucie humoru. Potrafi z siebie żartować. Jest optymistą. Panuje nad swymi emocjami: wyróżnia się kulturą osobistą, unika zarozumiałości, dostrzega swą niedoskonałość oraz że nie zawsze ma rację, stać go na pokorę, uznaje racje i argumenty adwersarzy w dyskusji, potrafi przyznać się do własnych błędów, w dyskusji nie ma wrogów lecz przyjaciół, z którymi chce wspólnie dojść do prawdy, nie obraża się, jest spokojny i rzeczowy, nie chce poniżyć godności drugiego, wystrzega się ironii i złośliwości, jest skromny, nie stara się by go honorowano, panuje nad swym językiem, złym humorem, gwałtownymi reakcjami i strachem, jest zrównoważony. Potrafi okazywać pozytywne uczucia (rodzicom, rówieśnikom, dorosłym), nie wstydzi się ich. Pokonuje swą nieśmiałość. Potrafi nawiązywać kontakt z innymi.

3. Miejsce w życiu. Powołanie.

Ma śmiałe marzenia, pragnienia i plany życiowe. Poszukuje swej drogi do szczęścia. Odważnie wyznacza sobie cele życiowe i konsekwentnie je realizuje. Tworzy dalekosiężną wizję swego życia. Przygotowuje się do swoich powołań Życiowych (np. w służbie Bogu: w rodzinie, w kapłaństwie, w życiu zakonnym, w samotności; w pracy społecznej, w pracy zawodowej). W zakresie swego powołania pogłębia swą wiedzę (np. przygotowuje się do życia rodzinnego). Ma własną wizję szczęśliwej rodziny, roli i ideału męża i żony, roli ojca i matki oraz dzieci lub też wizję posługi kapłańskiej. Ma podstawową wiedzę psychologiczną, wychowawczą i teologiczną w wybranym zakresie. Ma odpowiedzialny stosunek do dziewcząt i kobiet. Docenia wartość czystości przedmałżeńskiej i naturalnego planowania rodziny. Broni życia od momentu poczęcia do naturalnej śmierci. Zna problemy swego domu rodzinnego i stara się brać udział w ich rozwiązywaniu. Pełni służbę na rzecz swej rodziny. Poznał dzieje i podtrzymuje dobre tradycje swej rodziny. Okazuje szacunek osobom starszym.

4. Zainteresowania. Rozwój intelektualny i zawodowy

Ma sprecyzowane zainteresowania zawodowe i pozazawodowe, które rozwija. Osiąga mistrzostwo w dziedzinie swych zainteresowań. Osiągnął poziom wykształcenia odpowiedni do swych potrzeb i zamierzeń oraz stale się dokształca. Traktuje swój zawód jako służbę bliźnim i Polsce. Docenia potrzebę znajomości języków obcych, przynajmniej jednym posługuje się płynnie. Potrafi posługiwać się współczesnymi środkami łączności i techniki oraz posiada umiejętności z ważnej dla niego dziedziny. Zdobyte w harcerstwie umiejętności i doświadczenie w pracy z młodzieżą potrafi twórczo wykorzystywać w życiu rodzinnym i zawodowym.

5. Rozwój kulturalny

Jest kulturalny w mowie i zachowaniu; jest taktowny. Stosuje zasady dobrego wychowania (*savoir vivre*'u). Uprawia kulturalne rozrywki. Posługuje się gawędą, piosenką, inscenizacją i zdobnictwem także w życiu rodzinnym i zawodowym. Rozwija posiadane zdolności, a w razie potrzeby potrafi

ich brak nadrobić zaradnością i wytrwałością. Jest twórcą dóbr kulturalnych (np. fotografia, film, rysunek, grafika, malarstwo, gra na instrumencie) lub animatorem życia kulturalnego w życiu rodzinnym i w swym środowisku. Uczestniczy w życiu kulturalnym (bywanie w teatrze, operze, na koncertach, przynależność do zespołu artystycznego, czytanie literatury pięknej). Zna dorobek kultury polskiej i europejskiej.

6. Rozwój fizyczny i psychofizyczny, wyczyn

Prowadzi zdrowy tryb życia. Systematycznie dba o swą kondycję fizyczną. Dokonał wyczynu lub uprawia wybraną dziedzinę sportu czy turystyki. Chętnie przebywa wśród przyrody. Dostosowuje rodzaj i intensywność zajęć do stanu zdrowia i wieku. Nie szermuje swoim zdrowiem i życiem. Ma wyćwiczoną pamięć, spostrzegawczość, bystrość, podzielność uwagi i szybkość reakcji oraz zręczność i sprawność działania.

7. Służba społeczna i służba Polsce

Jest liderem w środowisku harcerskim i poza harcerskim, organizuje jego działalność. Charakteryzuje go postawa patriotyczna, społeczna i ekologiczna. Znajduje sobie na miarę możliwości i potrzeb pole aktywności społecznej (np. ochrony przyrody, ekologiczne, kulturalne, sportowe, wolontariat, działalność dobroczynną). Działa w organizacjach społecznych w dobrej sprawie. Widzi zadania ZHR w służbie Rzeczypospolitej, m.in. w zakresie sposobów obrony przed zagrożeniami dla wychowania we współczesnym społeczeństwie. Czynn timer realizuje postawę umiłowania Ojczyzny. Realizuje swe powołanie męczyzny troszcząc się o własną rodzinę lub przedkładając posługę kapłańską Kościołowi, chroniąc dobro wspólne i broniąc Ojczyzny. Kulturuje patriotyczne tradycje rodziny, regionu i Polski. Przywiązuje wagę do tradycji niepodległościowych i tradycji niepokornego harcerstwa. Czynn timer realizuje swą miłość do Ojczyzny promując wartości patriotyczne w środowisku rodzinnym, towarzyskim, zawodowym i w swej miejscowości przez organizowanie odpowiednich akcji (np. spotkania z ludźmi, obchody rocznicowe, inscenizacje, wycieczki, dbałość o miejsca pamięci, poznawanie tradycji, zbieranie i utrwalanie informacji). Patriotyzm opiera na miłości do swoich, a nie na szowinizmie i wrogości do innych. Jest świadom naszych zalet i wad narodowych. Staje po stronie prawdy w historii i polityce. Ma skryształizowane poglądy polityczne, potrafi o nich dyskutować. Widzi swą współodpowiedzialność za losy narodu i państwa. Bierze aktywny udział w Życiu społecznym i politycznym regionu i państwa. Jeżeli jest to częścią jego powołania, bierze czynny udział w służbie publicznej. Widzi pola swej służby wobec Ojczyzny i wie, na jakim odcinku chciałby się przyczynić do osiągnięcia Polski. Uczestniczy, w miarę możliwości i potrzeb, w kontaktach z Polakami poza krajem.

Harcerz Rzeczypospolitej - wymagania na stopień

Idea

Znam „Sylwetkę Harcerza Rzeczypospolitej”. Staję się autorytetem harcerskim i wzorem dla innych. Daję przykład postawy harcerskiej. Moje życie we wszystkich przejawach jest realizacją chrześcijańskiego systemu wartości oraz Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego. Mam ukształtowaną wiarę, wolę i charakter, które decydują o tym, że wybieram Miłość i staram się zło zwyciężyć dobrem. Systematycznie pracuję nad swym charakterem. Jestem samodzielny, obowiązkowy, odpowiedzialny i przedsiębiorczy. Chętnie pełnię służbę bliźnim. Jestem organizatorem otaczającego mnie życia. Rozpoznałem i realizuję swoje powołanie w życiu oraz w społeczeństwie. Wiem, jak mogę służyć swojemu krajowi. Buduję swoją przyszłość. Pracuję lub studiuję; mam sprecyzowane plany zawodowe i podnoszę swoje kwalifikacje. Wiem, jaki ślad chcę po sobie pozostawić.

Komentarz:

Próba polega na ułożeniu od 6 do 10 zadań, których zrealizowanie pozwoli na osiągnięcie ideału opisanego w Sylwetce Harcerza Rzeczypospolitej, zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności, oraz pełnienie służby potrzebującym. Przynajmniej trzy zadania winny zakończyć się trwałym śladem. Próbę układu harcerz wraz z opiekunem i zatwierdza ją przed odpowiedzialną Kapitułą, która może wnieść korekty.

I. PRACA NAD SOBĄ, WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI

ROZWÓJ DUCHOWY (RELIGIJNY I MORALNY)

Rozwija się duchowo i religijnie. Ma ugruntowany system moralny oparty na wartościach chrześcijańskich. Widzi działanie Boga w swym Życiu. Chętnie służy bliźnim. Rozumie sens ofiary i cierpienia. Odważnie świadczy Życiem o swej wierze.

Przykładowe zadania:

- Wziął udział w rekolekcjach formacyjnych lub w innego rodzaju formacji duchowej.
- Znalazł stałego spowiednika lub kierownika duchowego, prowadzi dzienniczek duszy (pracy nad sobą).
- Przeczytał publikację na temat interesującego go problemu wiary.
- Przeczytał książkę Karola Wojtyły „Miłość i odpowiedzialność” i poprowadził dyskusję na poruszone w niej tematy.
- Poznał i rozumie różne systemy wartości, potrafi opisać fundamenty filozoficzne, na których się opierają.
- Opublikował artykuł o tematyce moralnej.

PRACA NAD CHARAKTEREM

Wyznacza sobie cele życiowe i konsekwentnie je realizuje. Stale kształtuje swój charakter. Rozumie wartość życia według Prawa Harcerskiego. Jest samodzielny, odpowiedzialny i przedsiębiorczy.

Przykładowe zadania:

- Wybrał swoją drogę życiową. Ma marzenia i plany życiowe.
- Zna swe zalety i braki. Wybrał problem związany z swym charakterem i postara się go rozwiązać.
- Ma swój krąg przyjaciół i znajomych.
- Opanował sztukę dialogu, potrafi słuchać i dzielić się swoimi uczuciami.
- Zarabia na swoje utrzymanie.

POWOŁANIE. WYCHOWANIE PRORODZINNE

Przygotowuje się do swoich powołań życiowych (np. w służbie Bogu, w rodzinie, w samotności, w pracy społecznej, w pracy zawodowej). W zakresie swego powołania pogłębił swą wiedzę (np. przygotowuje się do życia rodzinnego).

Przykładowe zadania:

- Poszerzył swą znajomość problemów wychowania prorodzinnego (np. udział w kursach, lektura).
- Zorganizował działalność upowszechniającą obronę wartości życia i życia rodzinnego.
- Współorganizował konferencję dla wędrowników i młodych instruktorów poświęconą rodzinie.
- Napisał artykuł do prasy harcerskiej o problematyce rodzinnej.
- Zorganizował debatę dla szerokiego grona harcerki i harcerzy na temat współczesnych filozofii podejścia do rodziny.
- Na kursie drużynowych w swojej chorągwi poprowadził zajęcia o wychowaniu prorodzinnym harcerza.

ROZWÓJ INTELEKTUALNY I ZAWODOWY

Ma sprecyzowane zainteresowania zawodowe i pozazawodowe oraz je rozwija. Osiągnął poziom wykształcenia odpowiedni do swych potrzeb i zamierzeń.

Przykładowe zadania:

- Uzyskał postęp w swej specjalizacji zawodowej, np. zaliczył rok studiów z bardzo dobrymi wynikami (jeśli nie ma zdobytych kwalifikacji zawodowych).
- Uzyskał wyraźny wzrost umiejętności w zakresie wybranego języka obcego lub innej ważnej dla niego profesji.
- Zdobył wybrane uprawnienie państwowe (np. prawo jazdy, kartę ratownika, kurs instruktorski HOPR, itp.)
- Przygotował cykl artykułów do prasy harcerskiej w przystępny sposób ukazujący wybraną dziedzinę nauki lub sztuki.
- Stworzył i prowadzi w Internecie stronę poświęconą wybranej dziedzinie wiedzy.
- Założył i prowadzi sekcję wędrowniczą skupiającą zainteresowanych wybraną dziedziną nauki.

ROZWÓJ KULTURALNY

Jest twórcą kultury lub animatorem życia kulturalnego w swym środowisku. Uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu i Polski. Odznacza się wysokim poziomem kultury osobistej.

Przykładowe zadania:

- Potrafi kulturalnie dyskutować. Opanowuje swe emocje. Wyróżnia się kulturą języka.
- Potrafi np. rysować, malować, fotografować, napisać wiersz, grać na instrumencie, zaśpiewać solo.
- Uczestniczy w życiu kulturalnym, napisał cykl recenzji z wybranej dziedziny sztuki i opublikował je w prasie np. harcerskiej.
- Przygotował wystawę własnych prac artystycznych (np. fotografia, rzeźba, malarstwo, itp.).
- Prowadzi stale rubrykę poświęconą kulturze lub jednej z dziedzin sztuki w prasie harcerskiej bądź młodzieżowej.

ROZWÓJ FIZYCZNY, HARC, WYCZYN

Prowadzi zdrowy tryb życia. Systematycznie dba o swą kondycję fizyczną. Uzyskał dobre wyniki w wybranej dziedzinie sportu czy turystyki.

Przykładowe zadania:

- Systematycznie uprawia zajęcia rozwijające go fizycznie.
- Zrealizował zadanie o charakterze wyczynu sportowego.

- Z sukcesem uprawia wybraną dziedzinę sportu.
- Wyzaczył wycynową trasę turystyczną i przebył ją w podjętym czasie.
- Zorganizował zawody sportowe na poziomie chorągwi.

II. SŁUŻBA

SŁUŻBA BOGU.

Stara się być czynnym apostołem. Swoim życiem i planowym działaniem szerzy wiarę.

Przykładowe zadania:

- Współtworzył życie religijne środowiska harcerskiego i kościoła lokalnego (włączając harcerskie działania w życie parafii i działalność duszpasterstwa młodzieży).
- Włączył się (samodzielnie lub wraz ze swoim środowiskiem harcerskim) w dzieło chrześcijańskie (miłosierdzia, misyjne, inne).
- Współorganizował Dzień Papieski na poziomie chorągwi, zorganizował przedsięwzięcie, którego celem było upowszechnianie nauczania Jana Pawła II.

SŁUŻBA BLIŹNIEMU

Dostrzega wokół siebie ludzi potrzebujących, pomaga im indywidualnie, potrafi zorganizować pomoc na większą skalę, poszukuje grup ludzi potrzebujących pomocy i ją dla nich organizuje.

Przykładowe zadania:

- Wraz ze swoją drużyną/hufcem/środowiskiem harcerskim zorganizował dużą akcję pomocy Bezdomnym.
- Współorganizował zbiórkę darów lub pieniędzy dla ofiar klęski żywiołowej.
- Podjął stałą współpracę z organizacją charytatywną.
- Zorganizował konferencję dla młodzieży poświęconą pomocy bliźniemu.
- Podjął zadania prolife związane z ochroną życia poczętego.

SŁUŻBA W ŚRODOWISKU I W HARCERSTWIE

Jest liderem w środowisku harcerskim i poza harcerskim, organizuje jego działalność.

Przykładowe zadania:

- Zorganizował akcję w swym środowisku (np. promującą ZHR, propagującą harcerski styl życia, lub zasady dobrego wychowania). Współorganizował uroczystość religijną lub patriotyczną albo wybory; pełnił służbę (np. w wolontariacie).
- Podjął własną służbę Harcerza Rzeczypospolitej w Związku.
- Określił zadania ZHR w służbie Rzeczypospolitej, m.in. w zakresie sposobów obrony wychowania przed zagrożeniami we współczesnym społeczeństwie i podjął jakąś inicjatywę w tym zakresie (np. uczestniczył w zakładaniu nowego środowiska harcerskiego, współorganizował imprezę samorządową zgodną z celami działania ZHR, zorganizował akcję promującą ZHR, założył KPH, itp.).

SŁUŻBA POLSCE

Aktywnie promuje wartości patriotyczne w środowisku rodzinnym, towarzyskim, zawodowym i w swej miejscowości. Bierze czynny udział w życiu społecznym i politycznym regionu i państwa. Dostrzega osobiste pola służby wobec Ojczyzny.

Przykładowe zadania:

- Wie, jak chciałby się przyczynić do osiągnięć swego kraju (przygotował i poprowadził spotkanie dyskusyjne dla instruktorów chorągwi, które podsumował publikując w prasie harcerskiej artykuł).

- Ma skryształowane poglądy polityczne. Rozumie swoją współodpowiedzialność za losy narodu i państwa (np. przeprowadził cykl rozmów z czołowymi postaciami życia publicznego i opublikował je w prasie harcerskiej, urządził debatę dotyczącą problemu społecznego lub gospodarczego wśród harcerzy starszych z udziałem postaci życia publicznego).
- Orientuje się w polskiej scenie politycznej, zna programy polityczne głównych partii (zorganizował i poprowadził debatę, podczas której przedstawiono różne poglądy polityczne).
- Rozumie, czym jest patriotyzm, tożsamość narodowa, służba publiczna (zaplanował i przeprowadził grę patriotyczną na poziomie chorągwi).
- Współorganizował zawody obronne w swojej chorągwi lub środowisku działania.